

25.968

ՓԱՅԱՏԵՐ

ՔՆՆԱԴԱՏԻՐ ՅԵՎ ՈՒՂՂԻՐ

Ք Ո

ԿՈՈՊԵՐԱՏԻՎԻ

ԱԾԻԱՏԱՆՔԸ

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ИСТОРИИ
Восточной Азии
и Дальнего Востока
СССР

334.5

4-13

ԽԱՀՄ ԺՈՂՈՎ. ԿԵՆՏՐՈՆ. ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ՄՈՍԿՎԱ

1931

05 JAN 2010

31-K
1078
669

ՅԵ. ԿԱԴԻԿՈՎԱ

ՓԱՅԱՏԵՐ, ՔՆՆԱԴԱՏԻՐ
ՅԵՎ ԿԱԴԻ ԲԵՐ ՔՈ
ԿՈՈՊԵՐԱՏԻՎԻ
ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ДОСТОИНСТВ
Ленинградский Наук
СССР

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆ. ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
Ա.
1930

16 MAY 2013

25.968

60925-67

Главлит А—72782

Заказ № 2354

Тираж 5.000

Книжная ф-ка ЦИЗ'а СССР, Москва, Шлюзовая наб., 10.

ԻՆՔՆԱՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ՍՊԱՌՈՂԱԿԱՆ ԿՈՈՊԵՐԱՑԻԱՅԻ ՆՈՐ ԽԴԻՐՆԵՐԸ

Լենինը սովորեցրել է մեզ, վոր «պրոլետարիատի դիկտատուրան ամենադաժան, ամենակատաղի մի պայքար է» դասակարգային թշնամու դեմ: Յեվ մենք տեսնում ենք, վոր մեզնում սոցիալիստական շինարարությունը անց է կենում կուլակի ու նեպմանի դեմ մղվող անհաշտ պայքարի մեջ: Իսկ այդ պայքարն ավելի ևս դժվար, ավելի ևս խիստ է, քան պայքարը կոլչակի ու Դենիկինի դեմ:

Մեր թշնամիների կատաղի վռնոցի տակ բանվոր դասակարգը կառուցում է սոցիալիզմը չքավորության, բատրակների ու միջակ գյուղացիության հետ միասին՝ լենինյան ծրագրի համաձայն:

Խորհրդային Միության աշխատավորները նոր կյանքի համար մղվող պայքարի կրակի տակ սոցիալիստական արդյունաբերությունը հասցրել են այնպիսի չափերի, վոր կոմունիստական կուսակցությանը թույլ է տվել — քաղաքային արդյունաբերության որինակով գյուղական տնտեսությունն ևս վերակառուցելու խնդիրն առաջադրել: Այսպիսով, բանվոր դասակարգը գյուղացիական տնտեսությունը նախ կազմակերպելով ապրանքա-շրջանառության հիմքի վրա, չքավորությանը և գյուղացիության հիմնական մասսային այժմ

քաշել ե գյուղական տնտեսությունների նախնական արտադրական կոոպերացումից դեպի արտել-կոլտնտեսությունների կազմակերպումը:

Մասնավոր-սեփականատիրական տնտեսությունը փոխարինվում է կոլեկտիվ տնտեսությունով և կոլտնտեսականները, հացահատիկային ամենակարևոր շրջաններում դասակարգային թշնամու դեմ մղած իրենց պայքարով ապացուցեցին, վոր նրանք Վրական և հաստատուն նեցուկն են հանդիսանում խորհրդային իշխանության համար: Աշխատավորները հանրայնացրած նոր տնտեսության համար իրենց մղած պայքարով ու հզոր շարժումով իրականացնում են կուսակցության գլխավոր գիծը: Մասնավոր-կապիտալիստական կուլակային բները սահմանափակելու և նրանց վտարելու քաղաքականությունից, համատարած կոլեկտիվացման շրջաններում մենք անցնում ենք կուլակությանը՝ վորպես դասակարգի՝ լիկվիդացիա անելու քաղաքականության: Նույնը պատրաստվում ենք անելու խորհրդային Միության բոլոր ռայոններում:

Ընկ. Ստալինն ասում է. «ամենամեծ նշանակությունն ունի այս հանգամանքը մեր ամբողջ շինարարության համար: Դա կերպարանափոխում է գյուղացու հոգեբանությունը նրա յերեսը դարձնում դեպի քաղաք: Դա հող ե ստեղծում վոչնչացնելու հակադրությունը քաղաքի ու գյուղի միջև. Դա հող ե ստեղծում, վորպեսզի կուսակցության «յերեսով դեպի գյուղ» լոզունգը լրացվի «յերեսով դեպի քաղաք» լոզունգով: Յեվ դրանում զարմանալու վոչինչ չկա, վորովհետև գյուղացին այժմ քաղաքից ստանում է մեքենա, տրակտոր, գյուղատնտես, կազմակերպիչ, վերջապես՝ անմիջական

ոգնություն՝ պայքարելու և կուլակությանը հաղթահարելու համար: Հին տիպի գյուղացին, քաղաքին վորպես կեղեքիչի նայող իր գազանային անվստահությամբ հետին պլանն է անցկենում: Նրան փոխարինում է նոր գյուղացին, կոլտնտեսական գյուղացին, վոր հուսով է նայում քաղաքին: Հին տիպի գյուղացուն, վորը վախենում եր աղքատության մեջ ընկնելուց և միայն գաղտագողի եր հասնում կուլակային դրության (կարող են զրկել ընտրական իրավունքից), հաջորդում է նոր գյուղացին, վոր նոր հեռանկար ունի — գնալ կոլխոզ և ազատվել աղքատությունից:

Սպառողական կոոպերացիան, վոր միացնում է գյուղի աշխատավորների միլիոնավոր մասսաները, չի կարող հեռու կանգնել դեպի կոլեկտիվացում տանող այս ճանապարհից: Այժմ ամեն մի փայտեղ պետք է հասկանա, վոր սպառողական այն ակտիվիստներն են միայն լավ, վորոնք վոչ թե խուսելով, այլ գործով են պայքարում սպառողական աշխատանքի վորակը բարձրացնելու համար, այն հաշվով, վորպեսզի վերջի վերջո ստիպեն սպառողական վոր նա իր բոլոր միջոցներով ու ուժերով աջակցի գյուղի կոլեկտիվացմանը և կոոպերատիվային շարժման ամենապարզ ձևերից ամենաբարձրին անցնելուն:

Իհնչպես այդ անել: Այդ հնարավոր է ամենից առաջ բարելավելով իր կոոպերատիվի աշխատանքները՝ սոցիալիստական մրցման ու ինքնաքննադատության ուղիով: Ինքնաքննադատությունը կոոպերատիվի գործնեյության անբաժան մասը, նրա դասակարգային պայքարի մեթոդն է հանդիսանում

այն դեպքում, յերբ կա լավ կազմակերպված կոոպերատիվային հասարակայնություն:

Կոոպերատիվ հասարակայնությունը պետք է ուժեղացնի իր պայքարը սպառկողների վրա կուլակների ունեցած ազդեցության դեմ, նաև մորթեպաշտների, կարյերիստների, բյուրոկրատների դեմ, վորոնք խանգարում են մեր աշխատանքը կոոպերատիվ սիստեմի բոլոր ողակներում:

Փայտերերն առանձնապես կազմ պատրաստ պետք է լինեն համատարած կոլեկտիվացման շրջաններում: Կուլակն այդտեղ կատաղի կերպով դիմադրում է կոոպերացիայի բոլոր գործերին: Նա կոոպերատորների ու ակտիվիստ կոլտնտեսականների սպանություններ է կազմակերպում: Բայց կուլակների այս չարանենգ հարձակումները չպետք է շփոթեցնեն գիտակից փայտերերին:

Լենինը գրել է, վոր յերբ պրոլետարիատը սկսում է լիկվիդացիա անել ամեն մի հարստահարություն կամ շահագործում, այդ դեպքում ուժեղանում է շահագործողների դիմադրությունը:

Փայտերերը պետք է ավելի սերտորեն համալսվեն Համկոմկուսի (բ) բշիշների ու կոոպերացիայի որդանների շուրջը՝ կուլակության վրա հարձակում գործելու համար: Պետք է ուժեղացվի փայտերերի ակտիվությունը կոոպերացիայի ընտրովի մարմինների—խանութային կոմիսսիաների, լիազորների սեկցիաների, գյուղխորհրդներին կից կոոպերատիվային սեկցիաների, կոոպերատիվային ժողովների, հետախուզական հարվածային բրիգադների, մասսայական վերահսկողության և այլն շուրջը: Կոոպերացիայի ոժանդակիչ այս որդանները

կոոպերատիվի շինարարության մեջ են քաշում փայտերերի ամբողջ մասսան, մասսաների քննադատության ու վերահսկողության տակ են դնում կոոպերացիայի մարմինների աշխատանքը: Փայտերերը այդ կազմակերպությունների միջոցով ամեն տեսակ աշակցություն են ցույց տալիս իրենց կոոպերացիային, քննադատում են նրանց աշխատանքը և ցույց են տալիս, թե ինչպես կարելի յե ավելի լավ տանել կոոպերատիվի գործը: Փայտերերի հենց այդ մասնակցությունը կոոպերատիվի շինարարության մեջ—կոչվում է կոոպերատիվային հասարակայնություն:

Պետք է ասել ուղղակի, վոր մինչև այժմ մեզնում քիչ բան է արված կոոպերացիայի շուրջը խակական կոոպերատիվի հասարակայնություն և ինքնաքննադատություն զարգացնելու համար: Առանձնապես վատ է դրված այս գործը գյուղում: Մեզնում դեռ կան կոոպերատիվների այնպիսի ղեկավարներ, վորոնք քիչ են հետաքրքրվում մասսաների կարծիքով, և չեն ցանկանում փայտեր անդամների ոգնությունը դիմել իրենց աշխատանքի մեջ: Դրանից կոոպերատիվների ապարատների մեջ առաջ են գալիս բյուրոկրատիզմ, ձգձգումներ և ուրիշ հիվանդություններ, վորոնք վնասում են գործին:

Իդուր չե XXV կուսհամագումարն ասել. «անհրաժեշտ է ավելի վճռականապես և համարձակորեն ոգնել չքավորական ու միջակային մասսաների ձեռներեցությունը՝ կոոպերատիվ ապարատի ռացիոնալացման գործում, կոոպերացիայի որդանների, գների և այլն՝ կոոպերացված մասսաների ունեցած վերա-

հակողության գործում: Պետք է վերջապես ուղղակի ասել, վոր հարկավոր է դուրս վճարել կոոպերացիայից այնպիսի չինովների կոոպերատորներին, վորոնք մինչև այժմ, չնայած կուսակցության վորոշումներին, և կոոպերատիվ բարձրագույն որգանների կարգադրություններին, աշխատանքներ չեն տանում փայտերը շրջանում: Ամեն մի փայտեր պետք է չմոռանա, վոր վորջան մոտ կլինի նա իր կոոպերատիվին, այնքան ավելի կգարգանա կոոպերատիվային հասարակայնությունը: Իսկ վորտեղ կա հասարակայնություն, այնտեղ զարգանում է ինքնաքննադատությունը և կոոպերացիայի թերությունների քննադատությունը:

Սակայն բավական չե մատնացույց անել կոոպերացիայի հիվանդությունների վրա, պետք է գտնել և դրանց վերացնելու միջոցները: Կլինի փայտեր, վոր կասի— կոոպերատիվի աշխատանքում սխալը տեսնելը. դժվար չէ, քննադատելը նույնպես դժվար չէ, բայց դժվար է ցուցմունքներ տալ, թե ինչպես պետք է ուղղել չարիքը: Ահա հենց դրա համար ել սպառնությունների վարչություններին կից գոյություն ունեն մասսայական ոժանդակիչ որգաններ, վորոնք ցույց են տալիս փայտերից, թե ինչպես պետք է դարգացնել հասարակայնությունը, ինչ յեղանակով ճիշտ ճանապարհի վրա դնել կոոպերացիան:

Յեթե փայտերը հետաքրքրվի խանութային հանձնաժողովի աշխատանքով, հաճախ կոոպերատիվի ակտիվի, գյուղխորհրդի կոոպսեկցիայի ու չքավորական խմբակների խորհրդակցություններին, այդ դեպքում նա ինքը կհամոզվի շուտով, վոր այստեղ շատ բան կարելի չե սովորել:

ԻՆՉՊԵՍ ԴԱՌՆԱԼ ԻՐ ԿՈՈՊԵՐԱՏԻՎԻ ԳՈՐԾՈՆ ՔՆՆԱԴԱՏԸ ՅԵՎ ՏԵՐԸ

Թերություններ, սխալներ շատ կան կոոպերացիայում և այդ բոլորն առաջ է գալիս միայն այն պատճառով, վոր փայտերերը հաճախ կոոպերատիվին նայում են ինչպես մի «կազմունի» խանութի վրա: Փողոցի վորևե անկյունում հայհոյում է փայտերն այդ խանութին՝ իր վատ աշխատանքի համար և դրանով ել վերջանում է գործը: Այդպիսի քննադատությունը չի կարող ստիպել կոոպերատիվին աշխատելու լավ ձևով և փայտերից ոգտին: Դա ձեռնառու չե կոոպերացիայի թշնամիներին — կուլակներին ու նրանց կողմնակիցներին:

Ի՞նչ պիտի անի փայտերը, վոր սպառնողական ընկերությունների ապարատները հաշվի առնեն նրա քննադատությունը՝ վորպես տիրոջ ցուցմունքներ: Ի՞նչ պետք է նախաձեռնել, վորպեսզի փայտերից քննադատությունը հարվածի կոոպերատիվի սխալներն ու հիվանդությունները՝ հոգուտ ընդհանուր գործի, հոգուտ փայտերից:

Պետք է աշաղըջորեն հետևել իր կոոպերատիվի կյանքին — ավելի հաճախ գնալ վարչության նիստերին, քննել կոոպերատիվի գործերը հասարակական ժողովում, խրճիթ-ընթերցարանում, կոոպերատիվի թեյարանում և այլն: Չպետք է բավականանալ միայն վարչության հաշվետվական գեկուցումով, վոր լավում է տարեկան մեկ անգամ: Կոոպերատիվի ամբողջ աշխատանքը պետք է կատարվի փայտերից մշտական վերահսկողության տակ: Փայտերը պետք է իմանա,

Թե ինչ ծախսեր ե անում վարչությունը, ինչից են գումարվում այդ ծախսերը, ինչքան են ավելացնում ապրանքների գներն, ի՞նչ շահ ե մնում կոոպերատիվին: Սպառողին պետք ե հայտնի լինի, վճարե՞լ ե գնվում ապրանքը, ի՞նչ գներով, ի՞նչ միջոցներով: Պետք ե ուշադրություն դարձնել և այն բանին, թե շատ ե արդյոք դործակատարը ապառիկ ապրանք բաց թողնում, չո՞ւնի արդյոք կոոպերատիվն անհուսալի ստանալիքներ, իսկ յեթե ունի, ո՞վ ե հանցավոր զրանում: Առանձնապես կարևոր ե իմանալ, ունի՞ արդյոք ընկերությունը ստանալիքներ փայերի հաշվից և ի՞նչ միջոցներ ե ձեռք առնում վարչությունը պարտքերը հավաքելու ու կոոպերատիվի բոլոր թերությունները շտկելու համար:

Փայատերը պետք ե իմանա, սպառկոոպն ի՞նչպես ե տանում դասակարգային գիծը, ի՞նչպես ե աշխատում չբավորության հետ, ի՞նչպես ե սպասարկում նրան: Փայատերերը պետք ե հասկանան կոոպերատիվի բոլոր գործերը:

Հարկավոր ե հաճախակի պահանջել ընտրովի մարմիններից—վարչությունից, վերաստուգիչ հանձնաժողովներից, խանութային հանձնաժողովներից ե այլն, վոր նրանք ավելի հաշիվ տան սպառողական ընկերության անդամների ժողովներում: Իզուր չե, վոր կոմունիստական կուսակցության դեռ XIV կոնֆերենցիան նշել ե. «կոոպերացիան զարգացնելու և նրանում ազգաբնակչության լայն մասսաներին ափսիվ մասնակցության գրավելու հիմնական նախապայմանը պետք ե լինի կոոպերացիայի այնպիսի կազմակերպությունը, վորը լիովին ապահովեր ընտրովի մար-

մինների պատասխանատու և հաշվետու լինելն ընտրողների առաջ»:

Այդ պատճառով, վորքան բանվորն ու գյուղացին ավելի հետևեն իրենց կոոպերատիվի աշխատանքին, վորքան ավելի հաճախ «բալանսներ» բացատրություններ պահանջեն նրանք վարչությունից, այնքան ավելի կկանոնավորվի կոոպերատիվի մեջ ինքնաճննադատությունը: Այդպիսի ինքնաճննադատության հետևանքով կոոպերատիվներում կպակասեն անարդյուն ծախսերը, հափշտակումները, քյալլագյոգությունները, քննադատության ու փայատերերի կարիքների վրա թքելու սովորությունը և ավելի արագ յերևան կգա այնտեղ դասակարգային թշնամու դեմքը:

Կուսակցության կենտրոնական կոմիտեն ասում ե. «Կուսակցությունը աշխատավորներին խիստ ինքնաճննադատության ե կոչել նրա համար, վորպեսզի այդ ինքնաճննադատությունը դառնա պայքարի մի լծակ՝ ամբողջ ապարատի իսկական ուղղման համար, վոչ թղթի վրա միայն, այլ իրական պայքար տանելու բյուրոկրատիզմի դեմ և մասսայական արշավ վարելու համար բոլոր թշնամիների դեմ՝ սկսած կուլակից ու վնասարարից»:

Վորպեսզի այդ արշավը դառնա մասսայական, իսկ ինքնաճննադատությունը — ավելի արդյունավետ ու կազմակերպված, փայատերերը պետք ե ոգնեն կոոպերատիվներին կարգի բերելու մասսայական կազմակերպությունների — խանութային հանձնաժողովների, կոոպերատիվային սեկցիաների և ժամանակավոր վերահսկիչ հանձնաժողովների և այլն աշխատանքը:

Ամեն մի փայտեր պետք է ձգտի ակտիվիստ (իր կոոպերատիվի տերը) դառնալու: Ակտիվ փայտերը, վոր աստիճանաբար կապված է մի կողմից՝ անդամների ամբողջ մասսայի հետ, մյուս կողմից՝ կոոպերատիվի ապարատի ու ձեռնարկների հետ, կհանդիսանա այդ դեպքում մշտական գործոն մի ուժ, վոր ընդունակ է ժամանակին յերևան հանելու այս կամ այն թերությունը, այս կամ այն վտանգը: Իսկ յերբ թերությունը յերևան է հանված, դժվար չէ և ընդհանուր ուժերով վերացնել այն: Այդ պատճառով ամեն մի փայտեր պետք է մասնակցի ակտիվի վորևէ խմբում — խանութային հանձնաժողովում, գյուղ-խորհրդին կամ փոկ-ին կից հանձնաժողովում, լիազորների կոոպերատիվի սեկցիայում, բրիգադի մեջ, գեղջկուհիների կամ յերիտասարդության կոոպկազմակերպիչների խմբակում: Այն կոոպերատիվներում, վորտեղ կանոնավորված է ակտիվի աշխատանքը, այնտեղ լավ հետևանքներ են ստացվում — չքավորամիջակային կոոպակտիվն աճում, ամրապնդվում և ուժեղ ոգնական է հանդիսանում սպառողական ընկերությունների գործնական աշխատանքում:

Ո՞Ր ՈՒՂՆԵԼ ԻՆՔՆԱՔՆԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԱԿԸ

Կոոպերացիայի թերությունները կարելի չէ վերացնել միայն փայտերերի, կոոպերատիվի հասարակայնության ու ինքնաքննադատության ընդհանուր ուժերով: Իսկ ի՞նչ հիմնական թերություններ ունի կոոպերացիան, վորոնց վերացնելուն պետք է ոգնի ակտիվ փայտերը:

Ծինչև այժմ դեռ ստորին կարգի շատ կոոպերատորներ ճիշտ գաղափար չունին ծրագրային աշխատանքի մասին: Աշխատում են բախտի կամքին թողնված, պատահականորեն, հույսները դնելով իրենց «առևտրական հոտառության» վրա: Ի՞նչ պետք է ձեռնարկեն փայտերերը՝ կոոպերացիայում այս չափը վերացնելու համար: Նրանք իրենց մասսայական վերահսկման որգանների միջոցով պետք է պահանջեն, վոր սպառողական ընկերությունների վարչություններն իրենց աշխատանքի ծրագրերը կազմեն փայտերերի ոգնությամբ, կոոպերատիվի անդամների վերահսկողության տակ: Նրանք պետք է պնդեն, վոր սպառկողի պատասխանատու գործիչներն իրենց ծախսերի մեջ ճշտորեն առաջնորդվեն այն նախահաշիվներով, վոր հաստատված են փայտերերի ընդհանուր ժողովում: Պետք է խիստ կերպով հետևել կոոպերատիվի ծախսերին և պատասխանատվության յենթարկել ինքնակամ ծախսեր անող կոոպերատորներին:

Վերջին ժամանակները նկատելի կերպով վատացել է արդյունաբերական ապրանքների վորակը: Առանձնապես աչքի յե ընկնում վորակի վատությունը այն ապրանքների, վոր շուկայում պակասում են:

Ինչից է առաջ յեկել արդյունաբերական ապրանքների վորակի վատացումը:

Վորակի վատացման գլխավոր պատճառները գտնվում են արդյունաբերական ձեռնարկների՝ արտադրության ու սպառողների շահերի վերաբերմամբ ունեցած անտարբեր, անուշադիր վերաբերմունքի մեջ: Շատ անգամ ապրանքների վորակի վատացումն առաջ է գալիս, յերբ ընկնում են արտադրության քանակի յե-

տեից, առանց հաշիւի առնելու նրա վորակը: Կան դեպքեր, յերբ առանձին ձեռնարկներ իջեցնում են վորակը, գները ծածուկ բարձրացնելու համար:

Կենտրոնական միությունը մշակել է մի շարք միջոցներ արդյունաբերական ապրանքների վորակը լավացնելու համար: Տեղերում կազակերպված են վերահսկման կետեր ապրանքների վորակը հետազոտելու և ուսումնասիրելու համար: Կազմակերպվում են վատ վորակ ունեցող ապրանքների ցուցահանդեսներ, տեղի յեն ունենում այդպիսի ապրանք արտադրողների վերաբերմամբ դատեր:

Բայց պետք է հիշել, վոր առանց սպառողի մասնակցութեան՝ վոչ կենտրոնական միությունը, վոչ էլ արդյունաբերությունը չեն կարող բարելավել ապրանքների վորակը: Իրենք, փայտտերերը պետք է մտնեն վորակի համար տարվող պայքարի մեջ: Փայտտերերը պետք է հայտնեն վատ վորակի ապրանք գնելու բոլոր դեպքերի մասին: Միայն այդ ժամանակ կհաջողվի լիովին վերացնել վորակի թերությունները:

Դեռևս կոոպերատորները չեն կարողանում կամ չեն ցանկանում համակերպել ազգաբնակչութեան պահանջը ապրանքային պաշարի քանակի հետ: Պատահում է, վոր ապրանքն ամիսներով մնում է ընկած, չորանում, փչանում է, իսկ կոոպերատիվը այդ ժամանակ նեղություն է քաշում շրջանառութեան միջոցների պակասութեանից: Պետք է պահանջել վարչութեան անդամներից, վոր նրանք սովորեն հաշիւել թե փայտտերերին ինչքան ապրանք է հարկավոր վոր վարչությունը ուսումնասիրե սպառողի ճաշակն ու պահանջները: Այս աշխատանքում մեծ դեր է խա-

ղում վաճառողը: Խանութի աշխատողները մշտական լուրջ վերաբերմունք պետք է ունենան դեպի սպառողների պահանջը: Հարկավոր է ստուգել ապրանքների գները, պայքարել ապրանքների փչանալու, չորանալու և պակասելու դեմ:

Անհրաժեշտ է ուղադրություն նվիրել ապրանքների պահպանութեան հարցին: Վաճառողի՝ դեպի ապրանքն ունեցած սխալ, անփութ կամ անտեսաստիք վերաբերմունքը տանում հասցնում է հափշտակումների, վատնումների: Հազվագյուտ չեն դեպքեր, յերբ վաճառողները իրենց անձնական շահի համար բարձրացնում են ապրանքի գները:

Մեծ նշանակություն ունի գյուղում առևտուր անելու ժամանակը: Թերթերի խմբագրութեաններին ուղարկված գյուղթղթակիցների նամակները լիքն են գանգատներով այն մասին, թե վաճառողներն ինչ տարբեր վերաբերմունք են ցույց տալիս առևտրի ժամերի ընտրութեան վերաբերմամբ: Վաճառողները չեն ուզում ծախս անել այն ժամերին, վոր հարմար է փայտտերերի համար: Վատ է կազմակերպված նույնպես ապրանքի բաց թողնելը: Գնորդն ավելորդ ժամանակ է կորցնում խանութում: Ստացվում են պոչեր, հերթեր: Շարունակ նկատելի յե ծառայողների ու վաճառողների կողմից կոպիտ վերաբերմունք դեպի սպառողը:

Շատ փորձանքներ է բերում կոոպերատիվի գլխին հաշվապահութեան, հաշվետվութեան և վերապահութեան վատ ձևով տանելը: Հաշվառումը լավ դրված դեպքում կոոպերատիվի ամբողջ աշխատանքն աչքի առաջ է լինում: Յերբ հաշվետարութեանն անկանոն է,

վոչինչ չի հասկացվում, արդյոք կոոպերատիվի գործերը լիովին են գնում թե վատ: Այդ դեպքում դժվար է խակուն յերևան հանել հախշտակութունները, ապրանքի պակասելը և ավելորդ ծախսերը:

Դրա համար ել ամեն մի փայտեր ամենից առաջ պետք է պահանջի, վոր հաշվետարությունը լավ դրված լինի իր կոոպերատիվում, այդ դեպքում ամեն դեղծարարություն ավելի շուտ կարելի կլինի բացել:

Կոոպերատիվին մեծ ծառայություն են մատուցում վերաստուգիչ հանձնաժողովները, յերբ նրանք լավ են աշխատում: Բայց լինում են և այնպիսի վերաստուգիչ հանձնաժողովներ, վորոնք աշխատանքին «կազմունի» վերաբերմունք են ցույց տալիս: Այդպիսի հանձնաժողովների աշխատանքը անհրաժեշտ է ամենախիստ քննության յենթարկել:

Վերաստուգիչ հանձնաժողովներից պետք է պահանջել, վորպեսզի կոոպերատիվի գործերն ստուգելու ժամանակ նրանք հրավիրեն շարքային փայտերերին, վորպեսզի կոոպերատիվի վերահսկողությունը բոլորի աչքի առաջով անցնի: Այդ դեպքում մութ անձինք ավելի շուտով կհեռացվեն կոոպերատիվի վարչություններից, վերաստուգիչ հանձնաժողովներից, վաճառողների ու ծառայողների շարքերից:

Նույնը պետք է ասել և խանութային հանձնաժողովների մասին, վորոնք գործ չեն անում: Հաճախ այդպիսի խանութային հանձնաժողովների գործնելությունը սահմանափակվում է միայն նրանով, վոր հանձնաժողովի նախագահը հաճախում է վարչության նիստերին: Այդպիսի խանութային հանձնաժողովները չեն կարող ոգնություն ցույց տալ կոոպերացիային:

Նրանք խաբում են փայտերերի վստահությունը: Փայտերերը նրանց ամենախիստ կրակի տակ պետք է առնեն: Կոոպերացիայի ոժանդակիչ (հասարակական) մարմինների միջոցով փայտերը պետք է ձգտի ուղղել ինքնաքննադատությամբ այս կամ այն աղավաղումը կոոպերատիվում, կանոնավորել գործը հոգուտ կոոպերատիվի-անդամ մասսայի ու սոցիալիստական կոոպերացիայի:

Կոոպերատիվի աշխատանքի բարելավման պայքարում պետք է մասնակցեն բոլոր փայտերերը: Ամեն մի փայտեր պետք է հարց տա իրեն, ի՞նչ է արել ինքը կոոպերատիվի համար: Պաշտպանել է կոոպերատիվի շահերը: Ոգնել է արդյոք իր խորհրդով, անձնական աշխատանքով, վոր ընկերությունը կարողանա կատարել իր ժամանակին, որինսակ, հացամթերումների, ցանքսային կամպանիայի ու կոլեկտիվիզացիայի ծրագիրը: Մտքերը է նա իր փայլ ժամանակին, ճշտապահությամբ հաճախել է արդյոք փայտերերի ժողովները: Յեղև է գոնե մեկ անգամ կոոպերատիվային ակտիվի որգաններին խորհրդակցություններում:

Մի խոսքով, ինքնաքննադատության կրակը պետք է ուղղել վոչ միայն կոոպերատիվի մարմինների վրա, այլ և կրակի տակ պետք է պահել սպառողական ընկերությունը իր ամբողջությամբ՝ նրա փայտերերի ամբողջ մասսայի հետ միասին: Միայն այս դեպքում ինքնաքննադատությունը կբուժի կոոպերացիայի այն հիվանդություններն ու թերությունները, վորոնք խանգարում են նրա առաջընթացին:

ԻՆՔՆԱՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ԴԱՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ
ՊԱՅՔԱՐԸ ԿՈՈՊԵՐԱՅԻՆՈՒՄ

Դասակարգային թշնամին ձգտում է թափանցել
կոոպերացիայի աշխատանքը:

Կոոպերացիայի մեջ, ինչպես մենք արդեն ասա-
ցինք, յերբեմն մտնում են բանվոր դասակարգին խորթ
մարդիկ — բյուրոկրատներ, կուլակներ, յենթակուլակ-
ներ: Նրանք աղավաղում են կոոպերացիայի դասա-
կարգային գիծը, այսինքն, տանում են աշխատանքը
վոչ թե աշխատավորների ու խորհրդային պետություն
ոգտի համար, այլ կոոպերացիայի թշնամիների հացին
են յուղ քսում: Ամեն մի փայտեք պետք է պատրաստ
լինի կովեյու կուլակի և նեպմանի դեմ և կիրառելու
կյանքի մեջ կոոպերացիայի դասակարգային գիծը:

Գյուղական տնտեսություն կոլեկտիվացման աճումը
կորուստ է սպառնում կուլակին և նա կատաղորեն
դիմադրում է:

Կուլակն առանձնապես կատաղել է համատարած
կոլեկտիվացման շրջաններում: Այդ շրջաններում խիստ
բնույթ է ընդունում նրա պայքարը արտադրության
հին ձևերի ու արտադրական հին հարաբերություն-
ների համար: Կուլակը՝ միջակի համար վարած իր բա-
ցարձակ պայքարից անցնում է գաղտնի (ընդհատակյա)
ազիտացիայի: Նա համոզում է գյուղացիներին ծախ-
ծխել ձիերը, քշել, դուրս տանել շրջանից անասուն-
ները, ընդդիմանում է կոլտնտեսությունների ցանքաս-
յին հրապարակների ընդարձակման, անձեռնմխելի ֆոն-
դերի համար սերմացու հավաքելուն, անասունների
կերի պաշար ունենալուն, զրգում է գյուղացիու-
թյանը կոնտրակտացիայի դեմ և ամեն տեսակ խաղեր
է հնարում միջակին իր կողմը զբաղելու համար:

Կուլակը պայքար է տանում միջակի համար, խա-
ղալով նրա սեփականատիրական բնագոյների հետ: Բայց
նա միևնույն ժամանակ շատ լավ ըմբռնել է, վոր
գյուղական տնտեսությունը սոցիալիստական ձևի վե-
րափոխելու գործում, բատրակն ու չքավորն են հան-
դիսանում կոմունիստական կուսակցության ու կոոպե-
րացիայի նեցուկը: Դրա համար, նա ձգտում է կազմա-
լուծել և չքավորությունը, դիմում է ամեն տեսակ
խարդախությունների, վոր ստիպի նրա անկայուն մասը
հակառակ գնալու կոոպերացիային: Նա ոգտագործում
է դրա համար խնամիություն, ազգակցական կապեր
և այլն: Այսպես, Բարնաուլի շրջանի Ոսկուկովո գյու-
ղում կուլակները թագցրել էին հացը իրենց ազգա-
կան չքավորների ամբարներում, վորպեսզի կոոպե-
րացիայից թագցրած լինեն իրենց ավելցուկները:

Ձի կարելի անտարբեր նայել կոնտրակտացիայի
գործնական աշխատանքների ամենակուպիտ աղավա-
ղումներին: Այն կազմակերպությունները,
վորոնք տեղեւում կոնտրակտացիայի
գործն են կիրառում, հաճախ կուլակային
հայացքներ են յուրացնում չքավորու-
թյան վերաբերմամբ: Այդ կազմակերպություն-
ներից վոմանք պնդում են, թե «չքավորին հավատալ
չի կարելի», թե նա «պայմանագրերը կատարել չի
կարող»: Այդ տեսակ հայացքներն ստեղծվում են ան-
կասակած՝ կոոպերատիվ գործիչների վրա կուլակների
ունեցած ազդեցության շնորհիվ: Կոնտրակտացիան
գյուղի չքավորական ու սակավաուժ խավերի կազմա-
կերպման ամենակարևոր միջոցներից մեկն է հանդի-
սանում այն պայքարում, վոր նրանք տանում են

կուլակուլթյան դեմ՝ կոոպերացիայի ու կոլտնտեսա-
լին շարժումն ամրապնդելու համար։ Պետք է ուժեղ
կերպով հարվածել նրանց, վորոնք այդ չեն հասկա-
նում կամ չեն ցանկանում հասկանալ։

Իսկ ի՞նչպես է լինում, վոր ծավալված ինքնաքն-
նադատության դեպքում ել «կոոպերատորների» հան-
ցավորությամբ մանրածախսի գները բարձրանում են
մի քանի շրջաններում։ Ձե՞ վոր ապրանքների հետագա
եժանացման համար ու գների բարձրացման դեմ մղվող
պայքարն ել ելությամբ նույնպես դասակարգային
պայքար է հանդիսանում։ Մանրածախսի գների բար-
ձրացումը բարդացնում է հացամթերումների դժվա-
րությունները, վատացնում է վոչ միայն բանվոր դա-
սակարգի, այլ և գյուղացիության չքավորա-միջակային
խավերի նյութական դրությունը։ Մինչդեռ մի քանի
«կոոպերատորներ» այսպես են դատում—«միևնույն է,
սպառողը ուրիշ տեղ չի կարող գնալ, գները բարձրա-
ցրեք, վորքան կարող եք»։

Վորոշ տեղերում վատ է դրված նույնպես ապ-
րանքաբաշխման գործը։ Որինակ, Ջիտայի շրջանի Նի-
կոլակսկի սպառողական ընկերության մեջ, պակասող
ապրանքների բաշխման յուրահատուկ մի ձև եր գործա-
դրվում—ապրանքը բաշխվում եր փայտիքական ուղե-
լինների հաշվով։ Դրա հետևանքով ապրանքի հիմնական
մասն ընկնում եր ունևորների ձեռքը, իսկ չքավորու-
թյունը վոչինչ չեր ստանում։ Վարչությունը միամտու-
թյամբ բոլորին համոզում եր։

— Մեր գիծն ուղիղ է, վորովհետև դրա շնորհիվ
ավելանում են փայերը։

— Ձենք վիճում, — արձանանքում է չքավորու-
թյունը։ — Բայց ախր այդ աճումը կատարվում է

«ուժեղ» գյուղացիների հաշվին և վոչ թե մեր՝ չքա-
վորներին։

Շրջանային կենտրոնում այսպիսի վրդվեցուցիչ
տեղեկություններ են ստացվում։ «Շրջանի շատ գյու-
ղերում չքավորությունը բողբոջում է այդ կարգի ապ-
րանքաբաշխման դեմ, բայց կոոպերատիվների վարչու-
թյունները գործում են հին ձևով»։ Իսկ ի՞նչ է անում
շրջանային կենտրոնը. — վոչինչ, շրջաբերականներ է
գրոտում, թե թողեք, բավական է նեղացնենք չքավո-
րության...

Ի՞նչ է ասում դա։ Դա ասում է այն մասին, վոր
փայտերերը պետք է հետևեն վոչ միայն սպառողուպի
աշխատանքներին, այլ և պետք է հսկեն, թե ինչպես
է սպասարկում կենտրոնական Միությունը սպառ-
կողպին։

Բարձր կանգնած կոոպերատիվ կազմա-
կերպության ամեն մի սխալ գործողու-
թյունը պետք է հանդիպի փայտերերի
կողմից նույնպիսի կազմակերպված ընդդի-
մադրության, ինչպես և սեփական կոոպե-
րատիվի սխալները։

Կոոպերատիվի գործնական աշխատանքների վոչ
միայն գործոն ինքնաքննադատությունը, այլ և դա-
սակարգային գծի աղավաղումների դեմ տարվող պայ-
քարի կազմակերպման մեջ յեղած թերությունների
քննադատությունը, բացառիկ կարևոր նշանակություն
է ստանում ներկայումս։ Յե՛վ մենք տեսնում ենք, վոր
այնտեղ, վորտեղ փայտեր չքավորներն ու միջակ-
ները գիտակցել եր իրենց շահերը, նրանք վճռական
պայքար են մղում կոոպերացիայի դասակարգային

գծի համար և պետք յեղած հակահարվածն են հաս-
ցնում կուլակին:

Յեթե աջ ուկլոնիստները քննադատում
են գյուղացիութիւնը՝ վորպէս մի ամբող-
ջութիւն, սկսած են դասակարգային
հակասութիւնները, դուրս են տալիս կու-
լակի՝ սոցիալիզմի մեջ ներառման մասին,
«ձախերն» եւ թերագնահատում են կուլակի
դեմ տարվող մեր պայքարի ամբողջ բար-
դութիւնը:

Վոմանք ուզում են ապացուցել, վոր դասակար-
գային թշնամու դեմ պայքարը պետք է գնա առավե-
լապէս վարչական ճանապարհով: Գյուղից դուրս շարտել
մի հարյուր հոգի կուլակի ու յենթակուլակի, և դասա-
կարգային պայքարը կվերջանա — այսպէս են դատում
նրանք:

Բայց կուսակցութիւնն այդպիսի դիրեկտիւներ չի
տալիս: Կոմունիստական կուսակցութիւնն ասում է —
պետք է անշատ եւ, հեռացնել, ազատել կու-
լակներին ազդեցութիւնից այն չքավորնե-
րին ու միջակներին, վորոնք նրանց ազդե-
ցութեան տակ են գտնվում տնտեսական,
ազգակցական, կրօնական պատճառներով:
Այս հիմնական խնդիրը պետք է յուրացնի սպառողա-
կան կոոպերացիայի ամեն մի փայտերը, վորովհետեւ
կոլտնտեսային պայքարը՝ միևնույն ժամանակ և սպառ-
կողի տնտեսական-քաղաքական կարողութեան ուժե-
ղացման պայքար է:

Կոլտնտեսային շարժման մեջ, ինչպէս հայտնի յէ,
«ձախ» ծռումները վորոշ տեղերում այնտեղն են յին

հասնում, վոր ղեկավարներից շատերը կորցնում են յին
միջակներին կուլակներից ջոկելու ընդունակութիւնը:
Միջակներին զրկում են յին ընտրական իրավունքնե-
րից, անհատական տուրքավորման են յին յենթարկում
և նրանց ապակուլակացնելու հանցավոր փորձեր են յին
կատարում: Փոխանակ աշխատելու արտել-կոլտնտե-
սութիւնների տնտեսական ամրապնդման համար, կազ-
մակերպելու ցանքսային կամպանիան, նախապատրաս-
տելու կոլտնտեսութիւնների դաշտ դուրս գալը, նրանք
հանրայնացնում են յին հավերը, սագերը, խոզի գո-
ջիները: Պարզ է, վոր կոլեկտիվացման այդպիսի մե-
թոդները միայն հեշտացնում են կուլակութեան պայ-
քարը պրոլետարիատի դիկտատուրայի ու կոոպերա-
ցիայի դեմ: Փայտերերը պետք է վճռականորեն կռվեն
կուսակցութեան գծի շեղումների և կոլեկտիվացման
անթույլատրելի մեթոդների դեմ:

Ընկ. Ստալինը իր «Գլխապտույտը հաջողութիւն-
ներից» հոդվածում պարզորոշ, բոյլշևիկյան դիրեկտիվ
է տվել. «Ձի կարելի յետ մնալ շարժումից, վորովհետեւ
յետ մնալ — նշանակում է կտրվել մասսաներից: Բայց
չի կարելի և առաջ վազ տալ, վորովհետեւ առաջ վազ
տալ — նշանակում է կորցնել կապը մասսաների հետ:
Ով ցանկանում է ղեկավարել շարժումը ու դրա հետ
միասին և կապ պահպանել միլիոնավոր մասսաների
հետ, նա պետք է պայքարի յերկու ֆրոնտի վրա —
և յետ մնացողների և առաջ վազողների դեմ»:

Իսկ կուսակցութեան կենտրոնական կոմիտեն ասել
է. «Ներկայումս ամենակարևոր խնդիրը հանդիսա-
նում է նվաճած դիրքերի ամրապնդումը, կոլտնտե-
սութիւնների շարժման ձեռք բերած հաջողութիւն-

ների հաստատումը՝ հետագա առաջխաղացման համար»։ Այս պատճառով սպառնալից ամեն մի փայտեր իր ինքնաքննադատությանն այժմ այնպիսի ուղղություն պետք է տա, վոր դա ոգնի շտկելու վոչ միայն սպառնալի անմիջական աշխատանքի թերությունները, այլև ցույց տա, թե ինչպես ավելի լավ է արտադրությունը կազմակերպել կոլտնտեսությունների մեջ։ Փայտերը պետք է ոգնի քարշի ուժերն ավելի լավ կազմակերպելու, անասունի կերի ֆոնդեր ստեղծելու, բանվորական ուժերը դասավորելու, սպառնալի մթերքները կոլտնտեսություններին ուղիղ ձևով մատակարարելու, կուլտենցադաշին և մասսայական աշխատանքը կազմակերպելու գործին։

Կոլտնտեսությունների և կոոպերատիվների վարչական ու վերահսկողության որդաններում պետք է ընտրել վոչ միայն բարակներին, չքավորներին, այլ և ալտիվ, բարեխիղճ ու ազնիվ տնտեսավար միջակներին։

Հարկավոր է ինքնաքննադատության միջոցով կոոպերացիայում անդադար մերկացնել գյուղացիներին սպառնալիքով ու ստիպմունքով կոլտնտեսությունների մեջ հրելու «ձախերի» կատարած փորձերը, խորհրդային տնտեսությունը խտրորեն պատժում է այնպիսիներին, վորոնք կոլտնտեսություններ կազմակերպելու ժամանակ խախտում են կամավորության սկզբունքը, վորոնք փակում են շուկաները և արգելում են կոլտնտեսականներին իրենց մթերքները բա-

զարներում ծախելու։ Մասնավոր առևտրի դեմ պետք է կռվել, բարելավելով սպառողական ընկերության աշխատանքները, զարգացնելով կոնտրակտացիան և վոչ թե գործնական աշխատանքի ու կուլակային պայքարի մեջ կատարած ծռումներով ու թռիչքներով։

Թող չուրախանան և աջ ուղորտունիստները, վորոնք պարծենում են, վորպես թե իրենք նախագգուշացրել են կուսակցությանը կոլտնտեսային շարժումով տարվելուց։ Բացի խորհրդային թշնամիներից վոչ վոք չի հավատալ աջերին, վորովհետև ամեն մեկն էլ գիտե, վոր Կոմունիստական Կուսակցության Կենտրոնական Կոմիտեն ամբողջ ժամանակ զգուշացնում եր տեղերին թռիչքներից ու ծռումներից, իսկ աջերը պայքարում եյին կոլտնտեսային շարժման դեմ։ Բոլորին հայտնի յե, վոր այն տեղերում, վորտեղ ամենից ավելի շատ հաշտ վերաբերմունք եյին ցույց տալիս կուլակներին, այնտեղ հետո ընկան ուրիշ ծայրահեղության մեջ — սկսեցին հարվածել միջակին։

Դեռ յերեկ եր, վոր կուսակցության հիմնական դիժը քննադատողներից վոմանք աջ թեքման մեղքի մեջ եյին ընկել և կոլտնտեսությունների դռներն եյին բանում կուլակների առաջ, իսկ այժմ նրանք դարձել են դեպի ձախ շեղվողներ՝ պատրաստ հարձակում գործելու միջակի վրա։ Իրա համար, կոոպերատիվի ամեն մի ակտիվիստի խնդիրը կայանում է նրանում, վոր նա ինքնաքննադատության միջոցով ավելի ուժեղ կերպով մերկացնի ինչպես աջերին, նույնպես ձախ ուղորտունիստներին (հաշտվողականներին), վորոնք ըստ եյության կուլակ-

տիվացման հակառակ նույն յերգն են յերգում, վորոնք իրենց քաղաքականութիւնով արգելք են հանդիսանում գյուղի սոցիալիստական դարգացման:

Կովելով կոլանտեսութիւնների վորակային բարելավման համար, ակտիվիստ փայտերը պետք է իմանա, վոր կուլակը կովի դաշտից չի հեռանա խաղաղ կերպով: Ամեն տեսակ ճանապարհներով ու միջոցներով նա կփորձի արգելք հանդիսանալ ու խանգարել լ' նինյան կոոպերացման պլանի կենսագործման աշխատանքին: Ուստի առանձնապես պետք է ձգտել կանոնավորելու աշխատանքը չքավորութեան ու բատրակութեան հետ ու ավելի սերտորեն համախմբելու չքավորութիւնը գյուղացիութեան հիմնական մասսայի—միջակներին հետ՝ կոլեկտիվացման դժվարութիւնների հաղթահարման ու կոոպերացիայի աշխատանքի բարելավման համար:

ՈԳՆԻՐ ԿՈՆՏՆՏԵՍԱԿԱՆԻՆ, ԲԱՅՑ ՄԻ ՄՈՌԱՅԻՐ ՅԵՎ ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂԻՆ

Առաջ գյուղական սպառողական կոոպերացիան քիչ եր հոգում կոլտնտեսութիւնների ու խորհրտնտեսութիւնների կարիքներին ծառայելու մասին: Այժմ նա առաջին հերթին պարտավոր է ծառայել կոլտնտեսութիւններին:

Սպառողական ընկերութիւնն ամեն կերպ պետք է աջակցի, վոր կոլտնտեսութիւններն ավելի լավ մատակարարվեն: Պետք է առանձնապես հոգալ կոլտնտեսութիւնների մասին դաշտային աշխատանքների ժամանակ: Սպառողական դաշտային խանութների ու կրպակների ցանցը ավելի ու ավելի շատ պետք է տարածված լինի համատարած

կոլեկտիվացման շրջաններում: Պետք է լավ մտածել կոլտնտեսութիւնների մատակարարման ծրագրերի մասին և ամեն մի չքավոր ու միջակ փայտեր, լինի նա անհատական տնտեսութեան տեր, թե կոլտնտեսական, իր աշալուրջ վերահսկողութեան տակ պետք է առնի այդ ծրագրերի կատարումը:

Սպառողական առաջ մի մարտական խնդիր է կանգնած այժմ—կանոնավորել քաղաքների անընդհատ մատակարարումը մսեղեն, կաթնային և բանջարեղենի մթերքներով: Դրան նա կարող է հասնել՝ այդ ճյուղերը կոլտնտեսութիւններում կազմակերպելու միջոցով: Պետք է ամեն կերպ պաշտպանել թռչնային որինակելի բակերի շինարարութիւնը և ստիպել սպառողական ընկերութիւններին, վոր նրանք ժամանակին շինանյութեր հասցնեն այդ նպատակի համար կոլտնտեսութիւններին: Պետք է ավելի համարձակ ու վճռական կերպով իրենց սպառողականներին հրել կոլտնտեսութիւնների հետ կոնսորիատացիա կապելու:

Պետք է արդյունաբերական ապրանքներն առաջին հերթին բաց թողնել կոլտնտեսականներին, դրդելով նրանց, վոր նրանք ել քաղաքին գյուղատնտեսական ապրանքներ հասցնելու պայմանագրերը կատարեն: Կան մեզանում դեռևս աղքատ, չամրապնդված կոլտնտեսութիւններ: Պետք է հատուկ ֆոնդեր ստեղծել նրանց տնտեսութիւնները պաշտպանելու համար և ապառիկ ապրանքներ բաց թողնել նրանց մինչև նոր բերքը:

Մեր սպառողականները պետք է ցանքսային կամպանիայի, հացամթերման ու կո-

լեկտիվի զացիայի կուրսերն ուղարկեն
ամենալավ ալտիվիտատ փայտերերին, վոր-
պեսզի այդպիսով կոտնտեսությունների ալտիվը
լրացնվի ամենալավ գործիչներով: Այդ դեպքում կո-
տնտեսություններն ավելի արագորեն կանցնեն աշ-
խատանքի ու կենցաղի կազմակերպման լավագույն
ձևերին, կբարձրանա ապրանքայնությունը, կարագանա
արտադրության բոլոր միջոցների հանրայնացումը,
կհեշտանա սպառկողներին՝ կոտնտեսություններին
ծառայելու խնդիրը:

Միևնույն ժամանակ սպառկողը չպետք
է մոռանա և անհատական տնտեսություն
ունենցողներին: Ջրավորների ու միջակների չհա-
մայնացրած տնտեսություններն ավելի ևս շատ են
ներգվում կուլակների կողմից: Սպառողական կոոպե-
րացիան պետք է աշակցի այդ տնտեսությունների ապ-
րանքայնությունը բարձրացնելուն, ընդարձակի նրանց
ցանքերը, բարձրացնի բերքատվությունը, նրանց
ներգրավի կոլեկտիվիզացիայի մեջ:

Գյուղատնտեսական հարկի նոր կանոնադրությունն
ազատում է տուրքավորումից չքավորական ու միջա-
կային անհատական տնտեսությունների ցանքների
1930 — 31 թվի ամբողջ աճումը, տալիս է նույնպես
և մի շարք արտոնություններ, վոր կնպաստեն այդ
տնտեսությունների բերքատվությունն ու ապրան-
քայնությունը բարձրացնելուն:

Կուլակն ագիտացիա չէ մղում ցանք-
սերը կրճատելու համար: Սպառողական ընկե-
րությունները պետք է միջոցներ ձեռք առնեն, վոր
վոչ համատարած կոլեկտիվացման շրջաններում կու-

ակներն իրենց ամբողջ հողը ցանեն: պետք է համո-
զեն չքավորներին ու միջակներին, վոր նրանք իրենց
ցանքների հրապարակը ընդարձակեն: Ցանքսային
կամպանիայի ծրագիրը կատարելուց ել
զգալի չափով կախված կլինի սպառողական
կոոպերացիայի տնտեսական ուժի ամրա-
պնդումը, հետևապես և փայտերերի իրենց
բարեկեցությունը:

Հարկավոր է միայն ամեն մի փայտեր հասկանա,
վոր կոոպերացիայի համար մղած այս պայքարում
պետք է ամեն կերպ զարգացնել պրոլետարական
առողջ ինքնաքննադատությունը: Դասակարգային
քննադատությունը ուղղված է սխալները, աջ ու ձախ
ծռումները, բյուրոկրատական, չինովնիկական աղա-
վաղումները վճռականորեն ուղղելու գործին: Պետք
է նույնպես կարողանալ տարբերել կոոպերացիայի
բարեկամների քննադատությունը կուլակային քննա-
դատությունից, վորի ոգնությամբ դասակարգային
թշնամին աշխատում է թուլացնել մեր աշխատանքը,
թուլացնել խորհրդային կոոպերացիայի ամրապնդման
ու սոցիալիստական շինարարության համար մղվող
մեր պայքարը:

Միայն դասակարգային պայքարի պայմաններ-
ու պատճառները պարզորոշ հասկանալու դեպքում
առաջավոր փայտեր միջակները, բատրակներն ու
չքավորները ամբողջությամբ կըմբռնեն կուլակների
այն փորձերը, յերբ նրանք ինքնաքննադատության
ձևի տակ կուլակային և հակապրոլետարական, հակա-
չքավորական պահանջներ են առաջ քաշում: Նա,
ով պարզորեն հասկանում է սոցիալիզմի

շինարարության խնդիրները, նա հասկա-
նում է և տնտեսական անխուսափելի դժ-
վարությունները: Յե՛վ նա պետք է գնա
լենինյան ճանապարհով՝ սոցիալիստական
շինարարության առաջապահ գնդի մեջ,
համախմբի փայտաբերերի մասսաները դժ-
վարությունները հաղթահարելու համար
ու իր ժամանակին վճռական հակահարված
տա դասակարգային թշնամուն (կուլակին,
նեպմանին):

Առանձնապես պետք է դատապարտել գյու-
ղական կոոպերատիվները՝ մասսայական
աշխատանքը վատ տանելու համար: Դեռ շատ
կան մեզնում այնպիսի կոոպերատիվներ, վորոնք իրենց
շուրջը չունեն վոչ ակտիվ, վոչ չքավորական խմբեր,
վորտեղ աշխատում է միայն վարչութունն իր ապա-
րատով:

Թող մեր ինքնաքննադատությունն իր մեծ չափով
ուղղված լինի դասակարգային գծի աղավաղումների
դեմ գյուղում, աշխատե չքավորությանը կազմակեր-
պել, կոոպերատիվ ապարատը բարելավել, կուլակի
դեմ մղվող դասակարգային պայքարում ներգրավել մաս-
սաները, կոլեկտիվացման գործին ոգնել, համատարած
կոլեկտիվացման շրջաններում կուլակությանը՝ վոր-
պես դասակարգ՝ վերացնելու համար հոգալ:

ԶԱՐԳԱՑՆԵՆՔ ԱՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՅՑՈՒՆԸ

Սոցիալիստական մրցությունը, վոր սկսված է քա-
ղաքում բանվորների կողմից, անցել է և գյուղը, դառ-
նալով ամենաիրական զենքերից մեկը կոոպերացիայի

հատուկ դասակարգային գծի պայքարում: Մի գյուղը
մրցության է կանչում մյուսին, թե ով ամենից լավ
կտանի հարվածային կամպանիաները՝ կոոպերացումը,
փայերի գանձումը, գնորդներին սպասարկելու բարե-
լավումը, կուլտ-կենցաղային աշխատանքի զարգացումը,
մանավանդ կոլխոզներում:

Սակայն սոցիալիստական մրցությունը տարածված
է վոչ բոլոր շրջաններում:

Կոոպերատիվի ակտիվիստները, վորպես կոոպերա-
ցված ազգաբնակչության առաջապահ գունդ, սոցմը-
ցության կազմակերպիչները պետք է դառնան: Ամեն
մի ակտիվիստ-փայտաբեր պետք է առնե իր վրա վորևե
մեկին մրցության կանչելու ձեռներեցությունը: Պատի
թերթերի, Ժողովների, տպագրվող թերթերի ու ժուռ-
նալների միջոցով մրցության հրավիրեցեք այս կամ այն
կամպանիայում յետ մնացած կոոպերատիվին, փայտա-
բերի խմբերին, սպառողական ընկերության լիազորների
սեկցիային, գյուղխորհուրդների կոոպերատիվ սեկցիա-
ներին, կոոպկազմակերպիչների խմբակներին, կոոպե-
րատիվի ավագներին, փայտաբերների կոմսոմոլիստական
ու կանանց խմբերին և այլն:

Սկսված մրցությունն անհրաժեշտ է փայտաբերների
վերահսկողության տակ դնել: Ստուգիր, ի՞նչ է արել
քո կոոպերատիվը մրցության համար, անցիր նրանց
մոտ, վորոնց մրցության են կանչել, տես, ինչպես են
տանում նրանք աշխատանքը: Պատի թերթի միջոցով
կարգի բեր փորձերի ու նվաճումների փոխանակու-
թյունը, թերությունների ուղղումը: Թերթերի միջո-
ցով համառությամբ ձգտիր, վոր մրցության բոլոր
կետերը կատարվեն: Աշխատիր, վորպեսզի մրցու-

թյանը մասնակցեն վոչ միայն փայտաբերի ակտիվը, այլ և կոոպերատիվի ամեն մի շարքային անդամ: Հարկավոր ե գործն այնպես դնել, վորպեսզի մրցության մասնի փայտաբերը փայտափրոջ հետ, վորպեսզի ամեն մի բանվոր, ամեն մի կուտնտեսական, չքավոր և միջակ գյուղացի կարողանա ցույց տալ իրեն կոոպերացիայի մրցության մեջ, վորպեսզի վոչ մի փայտաբեր յետ չմնա մյուսից: Կազմակերպեցեք ինքնաքննադատություն մրցության մեջ: Հատկացրեք պատի թերթում առանձնապես մրցությանը նվիրված մի անկյուն, այնտեղ պատմեցեք առաջավոր փայտաբերների նվաճումների մասին և առաջ քաշեցեք յետ մնացողներին:

Պետք ե տեղն ու տեղը խեղդել կոոպկազմակերպությունների չինովնիկների փորձերը, վորոնք ուզում են մրցությունը դարձնել մի հերթական կամպանիա, անցկացնել այն պաշտոնական ձևով, բարձրից հրամայելով (դե, խաղացիք, ել բավական ե): Իգուր չե ընկ. Ստալինն ասել. «Բյուրոկրատ „ընկերներից“ մի քանիսը կարծում են, թե մրցությունը բոլշևիկների հերթական մոդաներից մեկն ե, և ուրեմն, պետք ե վերջանա „սեզոնը“ վերջանալուց հետո: Բյուրոկրատ „ընկերները“ սխալվում են իհարկե»:

Ստալինի այս խոսքերը պետք ե հիշեն բոլոր փայտաբերները:

Իր կոոպերատիվի մրցության ընթացքի, նրա սխալների ու նվաճումների մասին պետք ե գրել կոոպերացիային նվիրված ժուռնալների ու թերթերի մեջ: Թող մի կոոպերատիվային կազմակերպության փորձը մյուսը փոխ առնի և ոգտագործի, թող բոլոր կոոպերատիվներն իմանան այս կամ այն սխալի մասին,

վորպեսզի իրենք խուսափեն այդ սխալներից իրենց աշխատանքի մեջ:

Սոցմրցությունը՝ բանվորների ու գյուղական չքավորության կողմից նեպմանի ու կուլակի դեմ մղվող դասակարգային պայքարի ձևերից մեկն ե: Կուլակները, նեպմանները հասկանում են, վոր սոցմրցությունն ամրապնդելով կոոպերացիայի դիրքերը, ինչպես քաղաքում, նույնպես և գյուղում խիստ հարված ե տալիս կապիտալիստական ֆրոնտին: Դրա համար ել թշնամիներն ամեն տեսակ միջոցներով ձգտելու յեն խանգարելու սոցմրցության հաջող ընթացքը: Փայտաբերը պետք ե մերկացնի կոոպերացիայի թշնամիների սոցիալիստական մրցությունը խանգարելու բոլոր փորձերը:

Համկոմկոսի XVI կոնֆերենցիան ասում ե: «Ծավալվող սոցիալիստական մրցությունը ամենալավ յերաշխիքներից մեկն ե հանդիսանում այն բանի, վոր կուսակցության հիմնական դժի հիման վրա, տնտեսական ծրագիրը իրագործվի և բանվոր դասակարգը՝ հակառակ թերահավատների ու պանիկյորների (վախկոտների) ոպորտունիստական (հաշտվողական) յերեւույթներին, հակառակ իր դասակարգային թշնամիներին կատաղի դիմագրության, գյուղի աշխատավոր մասսաների հետ միասին հաղթականորեն առաջ կշարժվի սոցիալիստական հասարակության կառուցման գործում»:

Այդ պատճառով, կիրառելով մրցությունը, մենք հակահարված պետք ե հասցնենք բոլոր տատանվողներին ու մեր դասակարգային թշնամիներին. — կուլակի ու մասնավոր առևտրականի բոլոր յելույթներին:

Կուլակները սոցիալիստական մրցության դեմ են գուրս գալիս վոչ միշտ բացարձակ կերպով: Դրա համար ել ավելի մեծ աշակրջությամբ պետք է հետևել կուլակներին ու յենթակուլակներին: Ծուռ ճանապարհներով, ամեն տեսակ լուրեր բաց թողնելով, կուլակն աշխատում է և կաշխատի սոցիալիստական մրցության գործը փխսել:

Յեթե մենք ամենավճռական հակահարկած չկադմակերպենք կուլակային դավադրությունների դեմ, լուսաբանող աշխատանքով չկտրենք կուլակներին լեզուն և սնունդ տանք տատանվողներին ու թերահավատներին, այդ դեպքում գոթվար կլինի մեզ համար մրցության մեջ նշված խնդիրները կատարել:

Դա պետք է առանձնապես լավ հասկանալ և անտեսեալարության, վատնումների դեմ ու կոոպերատիվ հասարակայնության ու կուլտ-աշխատանքի համար տարվող պայքարի շարքում չմոռանալ մեր դասակարգային թշնամու դեմ պայքարելը: Դրան մենք կհասնենք, հենվելով չքավորության ու միջակ կուլտնտեսականի վրա, գտելով սպառողական ընկերության ապարատը ոտար տարրերից:

ԱՄՐԱՑՆԵՆՔ ՓԱՅԱՏԵՐ-ՄԻՋԱԿԻ ԴԱՇԻՆՔԸ

ԶՔԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՈՒ ԲԱՏՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՇԵՏ

Վորպեսզի կոոպերացիան կարողանա համառությամբ կռվել բյուրոկրատիզմի, իր ապարատներում տեղ գտած դասակարգային գծի խեղաթյուրումների դեմ և հաջողությամբ տանե սոցիալիստական մրցությունը, կուսակցությունը վորոշել է գլխովին կոոպերացնել չքավորությունը և ամրապնդել չքավորական խմբերը: Կոլեկտիվացման չյենթարկված շրջաններում,

կոոպերացված ազգաբնակչությանը առաջնորդ կարող են լինել, կուլակության դեմ վարած իր պայքարում, միայն չքավորության ուժեղ խմբերը: Կատաղի կոլիկների մեջ սոցիալիստական պրոլետարիատը հաղթանակներ է տանում իր դասակարգային թշնամու դեմ՝ հենվելով միայն այդ խմբերի վրա: Բանվոր դասակարգը միայն չքավորության ու բատրակների ոգնությամբ կարող է գրավել-տանել իր յետևից գյուղացիության հիմնական մասային լենինյան կոոպերատիվային ծրագրի կատարման պայքարում:

Բայց մինչև այժմ շատ գյուղերում ու կուլտնտեսություններում կոոպերատիվներին կից դեռ չեն կադմակերպված չքավորական խմբեր, իսկ վորտեղ ել վոր կան, նրանք զբաղվում են ընդհանուր հարցերով և ամենից քիչ՝ գործնական խնդիրներով:

Դա իսկ և իսկ ձեռնառու չե ալ ուկլոնիստներին, վորոնք փորձում են սվաղել չքավորության ինքնուրույն խմբերի նշանակությունը: Տեղերը դեռ հարկավոր չափով չեն յուրացրել չքավորական խմբերի աշխատանքի կարգն ու նշանակությունը և դրա համար ել աշխատանքը վատ է կանոնավորված: Չքավորական խմբերը հաճախ չեն իմանում ինչ անեն, և ընդհանրապես վորեե դատարկ բանի մասին խոսելուց հետո ցրվել են գալիս:

Կան, իհարկե, խմբեր, վորոնք թեպետ և գոթվարությամբ, բայց բնագղմամբ ու կամաց կամաց ուղիղ ճանապարհը գտնում են: Այդ խմբերն ընդհանուր հարցերից անց են կենում գործնական հարցերի:

Չքավորական խմբերը պետք է դասակարգային գծառաջին հաղորդիչը դառնան սպառկոոպի աշխատանք

քում, առաջին սկսողը մրցության գործում և առաջին մարտիկը՝ կուլակային ազդեցության դեմ, վոր գոյություն ունի գյուղական սպառնող աշխատանքներում:

Յեթե կուլակության անմիջական ազենտները վճռականորեն դուրս են քշվում կոոպերացիայից ու կոլտնտեսություններից, բայց դեռ ելի շատ թագնավածներ ու տատանվողներ են մնացել, վորոնք դասակարգային թշնամու հացին են յուզ քսում: Դրա համար փայտերը չքավորները պետք է ավելի կուռ համախմբվեն Համ. Կոմկուսի (բ) բժիշների շուրջը և նրանց դեկավարութամբ սպառողական ընկերություններին կից իրենց հատուկ խմբերը կազմակերպեն (կոոպերացիայի ընտրովի պաշտոնների մեջ գտնվածներից): Կոոպերատիվային որգանների ընտրություններից առաջ անհրաժեշտ է բատրակների, չքավորների ու կոլտնտեսականների առանձին ժողովներ կազմել և առաջ քաշել նրանց ու միջակների միջից ազնիվ, ժիր տնտեսավարներին, չմոռանալով յերիտասարդությանը և ակտիվ գեղջկուհիներին:

Միջակների հետ միասին այդ խմբերն ավելի ուժեղ կերպով կզարգացնեն սպառողական ընկերության քննադատությունը և փայտերերի ժողովներում համառությամբ կպաշտպանեն իրենց թեկնածուներին: Չքավորների ու կոլտնտեսականների բարեկամական գոգման դեպքում փայտեր միջակի հետ, այլևս կուլակը հնար չի ունենա ազդելու կոոպերատիվային աշխատանքի վրա և կոոպերատիվը կսկսի ավելի լավ ծառայել գյուղին:

Վորտեղ լավ են կազմակերպված չքավորական խմբերը, այնտեղ էլ չքավորական ժողովներն ակտիվ

կերպով են անցնում: Այդ ժողովները ավելի կենսական, գործնական կլինեն, յեթե նրանց դեկավարեն այն ակտիվիստ-չքավորները, վորոնք չքավորական խմբերում գործելով, կոփվել են կոոպերացիայի աշխատանքների մեջ: Կոոպերատիվի դպրոցն անցած ակտիվիստ-չքավորները չքավոր-միջակային ակտիվի կորիզը պիտի դառնան չքավորական խմբերում:

Փայտերերի չքավորական ժողովները պետք է տեղի ունենան վոչ միայն տարեկան մեկ անգամ նախընտրական-հաշվետու ժողովներից առաջ, այլ և տարվա ընթացքում — սպառողական ընկերության գործնականության ամենակարեւոր հարցերը քննելու համար, և, առաջին հերթին՝ չքավորության սպասարկումը բարելավելու և նրա ազդեցությունը սպառողակի ընթացիկ աշխատանքի վրա ուժեղացնելու հարցերը: Ժողովի գումարումն ամեն անգամ պետք է համաձայնեցվի տեղական կուսակցական կազմակերպությունների հետ, և այդ ժողովները պետք է դեկավարեն տեղական կուսակազմակերպության (բժիշի կամ ուսյկոմի) կողմից այդ բանի համար լիազորված մեկ մարդ կամ մի խումբ մարդիկ:

Չքավորական ժողովների մուտքը պետք է բաց լինի և միջակների համար, յեթե նրանք ցանկանան ներկա գտնվել:

Փայտերերի չքավորական ժողովներում կարող են ներկա լինել և վոչ տվյալ սպառողակի անդամները, առանձնապես չքավորներ ու բատրակներ, բայց առանց վճռական ձայնի իրավունքի: Նրանց ներկայությունը պետք է ոգտագործվի փայտերերի շարքերը նրանց ներգրավելու նպատակով:

Ջրավորական ժողովներում հարկավոր չե թույլ տալ կուլակներին ու յենթակուլակներին, վորոնք իհարկե գնում են ժողովները միայն «տեղեկանալու» և ուրիշ նպատակով: Փորձը ցույց ե տվել, վոր կուլակները ներկա յեն լինում չքավորական ժողովներում նրա համար, վորպեսզի իմանան թե ինչ ե խոսվում այնտեղ և ինչ վորոշումներ են ընդունում, վորպեսզի հետո խանգարեն ընդհանուր ժողովներում այդ վորոշումների կիրառման:

Ջրավորական ժողովներում պետք ե քննության գնել ավելի կարևոր հարցերը, որինակ — սպառնողի ոգնությունը կոլխոզների կազմակերպման գործում, հացամթերումների նորմայի կատարումը, վաստակի բաշխումը, կրթության և գյուղացիական չքավորական ֆոնդի ոգտագործման հարցը, չքավորության կուլտուրական կարիքներին ճառայելու հարցը, վարչական և վերահսկող մարմինների ընտրությունը, ապրանքաբաշխման հարցը, ապրանքների գնահատությունը:

Մի խանութ ունեցող սպառողական ընկերութւոյնները, վորոնք կառավարվում են անդամների ընդհանուր ժողովներով և վորտեղ որգանների ընտրովի կազմը փոքր ե չքավորական խմբեր կազմակերպելու համար, — այդ տեսակ դեպքերում կոոպերացված չքավորների ու բատրակների ինքնագործնեյությունը բարձրացնելու համարյա միակ ձևը չքավորական ժողովներն են հանդիսանում:

Իսկ շատ խանութներ ունեցող սպառողական ընկերություններում, վորոնք կառավարվում են լիազորների ժողովների միջոցով, վորտեղ բացի լիազորներից, վարչության անդամներից ու վերաստուգիչ հանձնաժողովներ

րից, կան նաև խանութային հանձնաժողովներ, այդտեղ պետք ե կազմակերպել մշտապես գործող չքավորական խմբեր: Այդտեղ չքավորական ռայոնական ժողովները պետք ե կազմվեն քննելու համար այն կարեւորագույն հարցերը, վորոնք պետք ե քննության դրվեն բոլոր փայտաբերի ռայոնական ընդհանուր ժողովներում:

Կոոպերատորները, ակտիվիստ փայտաբերներ, պետք ե յուրացնեն այն ճշմարտությունը, վոր կոոպերատիվային մասսայական աշխատանքի ու ինքնաքննադատության հարցերը պահանջում են չքավորական խմբերի ու չքավորական ժողովների ամրապնդումը: Պետք ե անմիջապես և առանց վերապահության անցնել չքավորական աշխատանքներին, յեթե դրանք դեռ չեն սկսված:

ՀԱԼԱԾԱՆՔ ԻՆՔՆԱՔՆԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ՅԵՎ ՊԱՅՔԱՐ ԲՅՈՒՐՈՂԱՏԻՉՄԻ ԴԵՍ

ՈՎՔԵՐ ԵՆ ՀԱԼԱԾՈՒՄ ԻՆՔՆԱՔՆԱԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ովքեր են հալածում ինքնաքննադատության համար. ինքնաքննադատությունը ոգնեց շատ թերություններ ու թարախակալած պալարներ բաց անել կոոպերատիվային ապարատներում: Սոցիալիստական ինքնաքննադատության ուղու վրա յեն կանգնում բանվոր գասակարգից հետո նաև գյուղի չքավորամիջակային մասսաները: Մասսայական բնույթ պետք ե ստանա պայքարը բյուրոկրատիզմի դեմ, վորը հաճախ բուն ե հյուսում իր համար և գյուղական կոոպերատիվներում:

Կոոպերացիայի գործիչներից շատերն անվստահությամբ են վերաբերվում բանվոր դասակարգի ու

կոմունիստական կուսակցութեան ձեռներեցութեանը, նրանք քննադատութեանն անձնական վիրավորանք են համարում իրենց համար: Մեր կոոպերատորները վախենում են ինքնաքննադատութեանից:

Պետք է վճռական պայքար մղել այնպիսի կոոպերատորների դեմ, վորոնք տառապում են մա սասայավախով:

Պետք է փայտտերերն նկատի ունենան և մի հանգամանք: Տեղերում մինչև այժմ դեռ լինում են դեպքեր, յերբ անուշադիր, իսկ յերբեմն ել չափազանց արհամարհական վերաբերմունք է տիրում դեպի չքավորութեան կազմակերպման հարցերը, սվաղվում է կուսակցական գիծը սպառողական ընկերութեանների դեկավարող որգանների կողմից մասսայական աշխատանքի հարցերում, «կամպանիական» բնույթի յե վերածվում չքավորութեան կազմակերպման սիստեմատիկ ու մշտական հարցերը — այս բոլորը ուղորտունիստական հիմնդութեաններով վարակված սպառողայի դեկավարների գործերն են:

Իգուր չե «Զարյա Վոստոկա» թերթը (Թիֆլիս) հայտնում, թե «կոոպերատիվի նախագահը, վոր և կուսքջիջի քարտուղարն է, չքավորների ու բատրակների բարձրացրած հարցին, թե պետք է իրենց գյուղում կազմակերպել կոլխոզ, պատասխանում է՝ «այդ հիմար բանից վոչինչ չի դուրս գա», և վռնտում է նրանց»:

Ստալինգրադի շրջանի կալանչյովիի ռայոնում չքավորութեան վարկերի ու ֆոնդերի միայն 4 տոկոսն եր իրենց ուղիղ նպատակով ծախսվում: «Զքավորութեանը խայտառակ կերպով է վերադարձնում վարկերը» — այս այդ դեկավարների պատասխանը:

Կան այնպիսի «գործիչներ», վորոնք պնդում են, թե չքավորական խմբեր կազմակերպելու անհրաժեշտութեան չկա համատարած կոլեկտիվացման շրջաններում: Հիշենք թեկուզ «Գիգանտ» կոլտնտեսութեան դեպքը, վորտեղ չքավորական խմբերի մասին այսպիսի «դիրեկտիվ» եր տրված չեղել. — Վորտեղ կոլեկտիվացման է յենթարկված ազգաբնակչութեան 50 տոկոսից ավելին, այնտեղ վոչ մի ՓՈԿ ու չքավորական խումբ հարկավոր չե, վորովհետև նրանց ֆունկցիաները մասամբ պետք է վոչնչանան, մասամբ ել անցնեն «Գիգանտին»:

Դեպի չքավորութեան աշխատանքն ու դեպի չքավորների հետ կատարվող աշխատանքը արհամարհական վերաբերմունք ունենալը բյուրոկրատիզմի ամենավատ թար ձևն է և այդ չարիքի դեմ պետք է անողորթ պայքար մղել ամենախիստ քննադատութեան ծավալելու միջոցով:

Հազվագյուտ բան չե, յերբ տեղական տարասերված կուսկազմակերպութեանները միանում են՝ ամենալավ ախտիվիստներին հալածելու գործում և արհեստական կերպով քրեյական մեղադրանքներ են ստեղծում վոչ մի բանում հանցանք չունեցող քննադատների համար:

Ընկ. Ստալինը կոմսոմոլի համագումարում (1928 թ. մայիս) ասել է. «Յեթե հարցը վերաբերեր միայն հին բյուրոկրատներին, բյուրոկրատների դեմ պայքարելը հեշտ գործ կլիներ, Դեբախտութեանը նրանումն է, վոր գործը վերաբերում է վոչ հին բյուրոկրատներին: Գործը, ընկերներ, վերաբերում է նոր բյուրոկրատներին, գործը վերաբերում է այն բյուրոկրատներ-

ըին, վորոնք համակրում են Նորհրդային իշխանութ-
յան, վերջապես գործը վերաբերում է կոմունիստ
բյուրոկրատներին: Կոմունիստ բյուրոկրատը—դա բյու-
րոկրատի ամենավտանգավոր տիպն է: Ինչո՞ւ: Վորով-
հետև նա վարագործում է իր բյուրոկրատիզմը կո-
սակցության անդամի կոչումով: Իսկ այդպիսի կոմուն-
իստական բյուրոկրատները դժբախտաբար քիչ չեն
մեզում:

Ի՞նչ պետք է անեն հապա փայտերերը, վորպեսզի
ավելի արագ ու վճռականորեն, ինչպես ասում են, շի-
կացած յերկաթով դադեն մեր կոոպերացիայի մարմնի
վրա գոյություն ունեցող բյուրոկրատական խոցերը:
—Պետք է ավելի համարձակ ու վճռականորեն
ծավալել ինքնաքննադատությունը:

Ամենից առաջ անհրաժեշտ է, վոր փայտերը
յուրացնի այն միտքը, վոր ինքնաքննադատությունը
հերթական մի կամպանիա չէ, այլ բյուրոկրա-
տիզմի դեմ պայքարելու ու կոոպերացիայի գործը
բարելավող աշխատանքի մի մեթոդ (ձև): Կոսակ-
ցությունն ուղղակի ասում է, վոր «մեր տնտե-
սության, այդ թվում և կոոպերացիայի վերակառուց-
ման պլանի կենսագործումը հնարավոր է միայն՝ հիմք
ունենալով միլիոնավոր մասսաներին ամեն կերպ ներ-
գրավելը սոցիալիստական շինարարության ու տնտե-
սության մեջ, հիմք ունենալով սոցիալիստական մրց-
ման ծավալումը և բյուրոկրատական ալլասերումների
դեմ ներքևից յեկող միլիոնավոր մասսաների ինքնա-
քննադատության ուժգին զարգացումը»: Փայտերն
ամեն միջոցներով պետք է պաշտպանի անողորմ, բարե-
խիղճ ինքնաքննադատությունը:

Ինքնաքննադատությունը կոոպերատիվի ամենորյա,
ամենժամյա աշխատանքի բաղադրիչ մի մասը պետք է
է լինի: Վորքան փայտերերն մոտ գտնվին իրենց
կոոպերատիվի աշխատանքին, այնքան ավելի արագ
կազմավենք մեր սպառողական ընկերությունների
աճման ընթացքում յերևացող հիվանդություններից:

Մինչև այժմ ել դեռ շատ տեղերում նկատելիորեն
բոլորովին բացակայում է հաշվառումը այն քննադա-
տական նկատողությունների, վոր մտցնում են բան-
վորներն ու գյուղացիները ժողովներում, կոնֆերենցիա-
ներում, թերթերում, բողոքագրքերում, մասսայական
կազմակերպությունների խորհրդակցությունների ժա-
մանակ: Յե՛վ հասկանալի յե, յեթե չկա բողոքների ու
առաջարկների խիստ հաշվառում, այդ դեպքում չեն
ել լինիլ և նրանց կյանքի մեջ անցկացնելու փորձեր:
Վերջին հանգամանքը ստիպում է մտածել քննադատ-
ների, վոր անողորմ, անհարկավոր բան է իրենց
քննադատությունը:

Պատահում է նաև, վոր փորձեր են կատարվում՝
տեղերի ցուցմունքների համաձայն ուղղելու կազմա-
կերպության աշխատանքը, բայց մոռանում են ժամա-
նակին հայտնելու անդամ-փայտերերին, թե ինչ է
կատարված նրանց առաջարկներից: Փայտերերի
ժողովներում, բոլոր հանձնաժողովների ու սեկցիաների
նիստերում ու խորհրդակցություններում, հարկավոր
է հաշիվ պահանջել կոոպերատիվի ղեկավարող որգան-
ներից, թե ինչ է արված նրանց կողմից փայտե-
րերի առաջարկների վերաբերմամբ:

Շատ անգամ ինքնաքննադատությունն ուղղվում
է մանր-մունք բաների վրա: Դեռևս քիչ չափերով են

քննադատության յենթարկվում խոշոր թերություններն ու աղավաղումները:

Համարյա բացակայում է կոոպերատիվների շրջանային միության ու կենտրոնական միության (ցենտրոսոյուզի) քննադատությունը: «Առանց խնայելու անձերին» արվող քննադատությունը լայն տարածվել է ստորին ողակի գործիչների վերաբերմամբ, բայց չի հանդգնում հարվածելու կենտրոնական միության աշխատակիցների սխալներն ու վրիպումները: Ժամանակ է, վորմեր կուլտ-գործիչները ուշադրություն դարձնեն մասսայական աշխատանքի այս մասի վրա, ժամանակ է «հանդգնություն» արթնացնել փայտատերերի մեջ, քննադատելու իսկապես «առանց խնայելու անձերին»:

XVI կուսկոնֆերենցիան այսպիսի նշանակություն է տալիս ներքևից մինչև վերև յեղած քննադատությանը. «Բյուրոկրատիզմի դեմ տարվող պայքարի գործնական փորձը ցույց է տալիս, վոր կուսակցության տված «առանց խնայելու անձերին» ինքնաքննադատության լոզունգը, ներքևից մինչև վերև և վերևից մինչև ներքև կատարվող քննադատությունը բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարելու վճռական մի մեթոդ է դառնում ապարատը բարելավելու ու նրանից վանելու համար այն տարրերը, վորոնք զոգվում են յերկրի կուլակահայիտալիստական տարրերի հետ»:

ՍՏՈՒԳԻՐ ԿՍՏԱՐՈՒՄԸ, ՍՏՈՒԳԻՐ ԿՍՏԱՐՈՂՆԵՐԻՆ

Պատահում է, սպառողական ընկերության մեջ այնպիսի կարգ է հաստատված լինում, յերբ համարյա անհնար է ստուգում կատարելը: Այդ պատճառով

անհրաժեշտ է, վոր քննադատները սովորեն վոչ միայն բյուրոկրատական այլանդակությունները տեսնելու, այլ և դրանց առաջ բերող արմատները գտնելու: Այդ դեպքում հեշտ կլինի ակտիվիստի համար միջոցներ գտնել վերացնելու այս կամ այն թերությունը, վոր աճել է բյուրոկրատիզմի հողի վրա:

Առանձնապես կարևոր է կարգի բերել սպառողական ընկերության աշխատանքի ռացիոնալացման համար փայտատերերից կազմված վերահսկիչ բրիգադների աշխատանքը: Այդ բրիգադներն առաջին հերթին պետք է ուսումնասիրեն, թե ի՞նչ ձևով և ի՞նչ մասերից է կազմված սպառողական ընկերության ապարատը: Շոշափել կառավարման տեխնիկայի արմատները, վորոնք բյուրոկրատիզմի աճման պայմաններ են ստեղծում—դա կոոպերացիայի մասսայական կազմակերպությունների և բոլոր ակտիվիստ փայտատերերի պարտականությունն է:

Հաշվառման, հաշվետվության, գործավարության և այլն բարդ գործողությունները մշտապես մեծ ձգձգումներ են ստեղծում: Փայտատերն ամեն կերպ պետք է պայքարի հաշիվները պարզ ձևով տանելու և կառավարման գործն ուղիղ կերպով դնելու համար: Առանձնապես կարևոր է կանոնավորել կատարման ստուգումը և պայքար մղել անպատասխանատվության դեմ:

Դեռ մինչև այժմ շատ կոոպերատիվներում ճիշտ սահմանազծումներ չկան աշխատակիցների իրավունքների ու պարտականությունների մեջ, իսկ դրա հետևանքով պատասխանատու յեն բոլորը և վոչ վոք առանձին վերցրած: Այդպիսի սխալմի ժամանակ

դժվար ե կարգի բերել կատարման մասնաշաղկապն վերահսկողությունը, վորովհետև իսկապես չգիտես, թե ումից ինչ պահանջես: XVI կուսկոնֆերենցիան այդ յերևութիւնը նշել է վորպես բյուրոկրատիզմի հիմնական պատճառներէց մեկը: Կոնֆերենցիան հիշեցնում է մասսաներին Լենինի խոսքերը. «անհրաժեշտ է անողորմ պայքար մղել տիրապետող անվտուրութեան ու անորոշութեան դեմ այն հարցում, թե ում ինչ է հանձնված, և դրանից ել հետևող լիակատար անպատասխանատվութեան դեմ...»

Լենինյան միութեան Մորոզովի սպառողական ընկերութեան մեջ դիրեկտիւների կատարման ստուգումը ցույց է տվել, վոր այնտեղ ստացված 15 դիրեկտիւից չի կատարված 7, մասնակի կատարված է 3 և լիովին կատարված է միայն 5-ը: Հետևապես Սիբիրայսոյուզի 19 դիրեկտիւից, վոր պետք է կատարվեին Լենինյան միութեան սպառողական ընկերութեաններէ կողմից, կատարված է միայն 5-ը, այսինքն 26,3 տոկոս:

Ստուգման է յենթարկվել Աչինի միութեան Կրասնոյարսկի սպառողական ընկերութեանը: Միութեանից ստացած 10 դիրեկտիւից այդ ընկերութեանը բոլորովին չի կատարել 4, մասնակի կատարել է 1 և կատարել է ինչպես հարկն է 5 դիրեկտիւ, կամ կեսը:

Վորտեղ փայտեր չքավորն ու միջակը կորցնում են իրենց տիրական իրավունքները կոոպերատիւի վրա և թույլ են տալիս նրա որգաններին անկոնտրոլ աշխատելու, այնտեղ այդտեսակ անպատասխանատվութեան է ստեղծվում:

Կլինի փայտեր, վոր կասի. «Մեզնում վերաստուգիչ ու խանութային հանձնաժողովներն ընտրված են նրա

համար, վոր ստուգեն կոոպերատիւի ամբողջ աշխատանքը. թող նրանք ել զբաղվեն այդ գործերով»: Այդ տեսակ դատողութեանները ճիշտ չեն, իհարկե: Թե վերաստուգիչ և թե խանութային հանձնաժողովները նույնպես հաշվետու յեն փայտերերի առաջ և պետք է աշխատեն նրանց վերահսկողութեան տակ:

Կատարման և կատարողների ստուգումը հաշող կզնա այն դեպքում, յերբ դրան մասնակցում են փայտերերի լայն մասսաները: Վորտեղ զարգացած են վերահսկիչ որգաններին ոգնելու համար ինքնաքննադատութեան ու հասարակայնութեանը, այնտեղ ել, կազմակերպվում են փայտերերի կողմից կոոպերատիւի աշխատանքի առանձին ճյուղերի հետազոտութեաններ, «արտանքի առանձին ճյուղերի խանութների, պահեստների շափներ» կոոպերատիւային խանութների, պահեստների վրա, բանդուղտաստեղծութեան տեղական բողոքային բյուրոներին ոգնող կամավորական խմբեր, կոմսոմոլի թեթև հեծելազոր, կոոպերատիւների մասնաշաղկապն ստուգումներ և վերահսկման ուրիշ ձևեր: Այդպիսի վերահսկողութեանը հսկայական ոգուտ է հասցնում կոոպերատիւներին՝ բյուրոկրատիզմի ու ամեն տեսակ թերութեաններէ դեմ վարած պայքարում:

Կուսակցական XVI կոնֆերենցիան ասել է. «Բյուրոկրատիզմի դեմ տարվող ամեն մի պայքար, վոր հենված չի բանվոր զստակարգի ակտիւութեան ու ինքնագործնեցութեան վրա, վոր փորձում է բանվորների ու գյուղացիների վերահսկողութեանը փոխարինել մի վորևէ ապարատի գործնեցութեամբ, թեկուզ և լինի դա ամենաբարեխիղճ գործնեցութեանը, — չի կարող վոչ մի լուրջ հետեանք տալ ապարատի իրական բարելավման ու արմատական վերակառուցման գործում»:

թյամբ, գտվածների փոխարեն պետք է առաջ քաշեն աղնիվ գործիչներին կոոպերացիայի ղեկավարող պաշտոնների համար: Առաջ են քաշում՝ հաճախ առանց առաջընտրողներին բավարար չափով ստուգելու: Հաճախ առաջ են քաշվում հասարակ, «լավ տղերքը», վորոնք «կարողանում են յուր գնալ» շրջապատող մարդկանց հետ: Այդպիսի առաջընտրման դեմ ամեն կերպ պետք է բողոքեն փայտերերը: Թող գյուղատնտեսականները, բատրակները, չքավորները, արձակուրդավորները, կարմիր բանակայինները, կոմյերիտականները, ակտիվ գեղջկուհիները և լավագույն միջակները:

Առանձնապես կարևոր է այժմ, կոոպերացիայի պատասխանատու աշխատանքի համար առաջ քաշել բատրակներին, չքավորներին այն շրջաններում, վորոնք դեռ կուլեկտիվացման չեն յենթարկվում: Այստեղ կուլակն ավելի մեծ հնարավորություններ ունի ազդելու կոոպերացիայի վրա և կանգնեցնելու նրա աշխատանքը գյուղական տնտեսությունում ու կենցաղի հանրայնացման ասպարիզում: Պետք չէ ուշը դարձնել այն չարամիտ հեքիաթներին, թե չքավորին ու բատրակին չի կարելի վստահել, վորովհետև նրանցից վորպես թե, բան չես կարող ստանալ, յեթե հաշիվներ մեջ մի թերություն պատահի: Փորձը ցույց է տվել, վոր վատնիչները հենց ավելի շատ ունևոր տնտեսություններին են լինում:

Չքավորության դեմ յեղած խոսակցությունները կուլակային զրույցներ են. դրանք ձեռնառու յեն սոցիալիզմի հակառակորդներին: Ով վախենում է կոո-

պերացիայի մեջ բատրակների ու չքավորների ուժեղանալուց, նա ուզում է այնտեղ կուլակային գիծն ամրապնդել:

Մեզնում վախենում են առաջ քաշելու կոոպերացիայի պատասխանատու տեղերի համար նույնպես և կանանց: Շատ հաճախ ընդունակ կանայք առաջ չեն քաշվում պատասխանատու աշխատանքների, վորովհետև կանանց մոտին դեռևս գոյություն ունի հին հայացքը, թե նրանք թույլ, յետամնաց եյակներ են: Այնինչ կանայք ցույց են տվել, վոր իրենք աշխատանքի մեջ տղամարդկանցից պակաս չեն:

Պատահում է և այսպես. փայտերերն առաջ են քաշում իրենց ընկերներից մեկին ղեկավարող աշխատանքի համար ու այնուհետև մոռանում են նրան: Այնինչ գաղտնիք չէ, վոր մեր ապարատներում դեռ վերացված չէ հին սովորությունը՝ սվիններով հանդիպելու թարմ ուժերին, վորոնք յեկել են բյուրոկրատիզմի դեմ պայքարելու հաստատ վորոշումով: Պետք է հետևել առաջ քաշվածների աշխատանքին և հետքերը հաշիվ պահանջել այն սպառողական ընկերությունից հաշիվ պահանջել այն մասին, թե ինչպես են նրանք ոգնում առաջ քաշվածներին՝ կոոպերատիվի աշխատանքի տեսնիկան յուրացնելու գործում:

Առաջ քաշվածների հետ վատ աշխատելու մեջ պատասխանատու մարդկանց փայտերերն իրավունք ունին պատժի յենթարկելու:

ԱՄԲԱՊԵՏԻՐ ՄԱՍՏԱՑԱԿԱՆ ՎԵՐԱՀՄԿՈՂՈՒԹՅԱՆ
ՈՐԳԱՆՆԵՐԸ

Այնտեղ, վորտեղ զարգացած է կոոպերատիվի հասարակայնությունը, փայտերերը կազմակերպում

են խանութային և ուրիշ հանձնաժողովներ ու սեկցիաներ:

Խանութային հանձնաժողովների ոգնությամբ փայտերերը շոշափում են սպառողական ընկերության աշխատանքի թույլ կողմերը, միջոցներ են ձեռք առնում դրանց ուղղելու համար:

Ամեն մի փայտեր պետք է չմոռանա, վոր խանութային հանձնաժողովը յուրատեսակ մի հաղորդիչ ազդանշան է հանդիսանում այն կարծիքների, վոր փայտերերն ունին կոռուպերատիվի մասին: Կոռուպերատիվի աշխատանքում նկատված ամեն մի թերության մասին անհրաժեշտ է հայտնել խանութային հանձնաժողովին: Խանութային հանձնաժողովները պետք է ավելի հաճախ հաշիվ տան իրենց ընթրողներին, իսկ սպառողականների վարչություններն ել պետք է ավելի ուշադիր լինեն դեպի խանութային հանձնաժողովների պահանջները, վոր մասսաների կամքն ու կարիքներն են արտացոլում:

Խանութային հանձնաժողովների անդամները, վորպես մասսայական կազմակերպության անդամներ, պետք է սերտորեն կապվեն իրենց գյուղի փայտերերի հետ, շարունակ նրանց հետ տեսնվեն, խորհրդակցեն և նրանց միջոցով տեղեկություններ հավաքեն խանութների աշխատանքի մասին: Խանութային հանձնաժողովները հաշիվ են տալիս վոչ միայն շարժային փայտերերի, այլ և վարչության և վերահսկիչ հանձնաժողովի առաջ իրենց աշխատանքի մասին:

Խանութային հանձնաժողովը աշխատանքը տանում է ծրագրով: Նա իր հաշվետու գեկուցման մեջ պետք է փայտերերին ասի, թե ինչ չափով է իր ծրագիրը

կատարված և մատնացույց անի, թե ի՞նչն է խանգարել ծրագիրն ամբողջովին կատարելուն: Փայտերերը պետք է հարցնեն այն մասին, թե յեղեղ է արդյոք վարչության կողմից բավարար չափի դեկավարություն՝ խանութային հանձնաժողովի բոլոր տեսակի աշխատանքների ու առանձնապես ապրանքների պահանջի ուսումնասիրության վերաբերյալ: Խանութային հանձնաժողովի հաշվետվության մեջ հատուկ տեղ պետք է բռնեն սպառողների գանգատները:

Դժբախտաբար դեռ բոլոր, նույնիսկ խոշոր սպառողականներում չկան խանութային հանձնաժողովներ: Առաջավոր փայտերերն այդպիսի դեպքերում պետք է ոգնության գան վարչության և ինչ ել վոր լինի, հանձնաժողովներ կազմակերպեն:

Խանութային հանձնաժողովների մեջ առաջին հերթին պետք է մտցնել գեղջկուհիներին (չքավոր, բատրակ և միջակ): Գեղջկուհին ամենից ավելի տանջվում է խանութի անկանոնություններից: Կինն ավելի ընդունակ է ուշադիր և ճշտապահ աշխատանքի: Նրա աչքից չեն վրիպում և աշխատանքի մանր մոլոր կողմերը, վորոնք յերբեմն շատ են վնասում գործի ընդհանուր դրության և աննկատելի յեն մնում տղամարդու համար: Կինը տնտեսող է: Իր այդ սովորությունը նա փոխադրում է և հասարակական աշխատանքի մեջ: Կինը յերբեք չի հաշտվի դեպի գործն ունեցած անսիրտ, բյուրոկրատական վերաբերմունքի հետ: Այդ պատճառով կարևոր է կանանց մասսայական մասնակցությունը այնպիսի հասարակական կազմակերպություններում, ինչպիսին խանութային հանձնաժողովներն են:

Փորձը ցույց է տալիս, վոր այնտեղ, ուր գեղջկուհին մոտիկ է կանգնած կոոպերատիվի տնտեսական կյանքին, նրա կողմից նկատելի յե մեծ շնորք ապրանքների տեսակների տնտեսության մեջ, մանրակրկիտ ու խիստ վերաբերմունք՝ դեպի ապրանքային կորուստները, անտնտեսավարության ու գողության ուրիշ աղբյուրները։ Վոչ պակաս ուշադրությամբ են մոտենում գեղջկուհիները և այնպիսի ծախսերին, ինչպես «կամանդիրովկաներն» են, որապահիկները և այլն։ Կինն ավելի ուշադիր է դեպի մասսաների կարծիքներն ու կարիքները։ Ահա թե ինչու գեղջկուհիակառնությունը խանութային հանձնաժողովում առաջին տեղը պետք է բռնի։ Աշխատելով խանութային հանձնաժողովներում, գեղջկուհիները կծանոթանան կոոպերատիվի գործի կազմակերպության հետ, իսկ հետագայում՝ կարող են առաջ քաշվել վարչության ու վերաստուգիչ հանձնաժողովի մեջ։

Խանութի աշխատանքի հիմնարկա կողմերից մեկը, ինչպես մենք տեսանք, հանդիսանում է հաճախ՝ դեպի գնորդներն ունեցած անուշադիր ու նույնիսկ կոպիտ վերաբերմունքը։ Այս յերևույթի դեմ պայքարելը խանութային հանձնաժողովների պարտականություններից մեկն է։ Իսկ վորպեսզի այս պայքարն ավելի հաջող գնա, խանութային հանձնաժողովներում պետք է մտցնել ավելի շատ գյուղացի չքավորների։

Բացի խանութային հանձնաժողովներից, փայտերերն ունեն մի ամբողջ շարք ուրիշ հնարավորություններ կոոպերացիայի աշխատանքում ակտիվ կերպով մասնակցելու համար։ Դրանց ամենից ավելի կենսական ձևերն են նոր անդամներ գրավող կոմիս-

սիաները, կոոպիկազմակերպիչների ինստիտուտը (կոոպերատիվի ավագներ), կոոպերատիվի լիազորների սեկցիաները, գյուղխորհուրդներին կից կոոպերատիվի սեկցիաները և տեղական խորհրդային ու հասարակական կազմակերպություններին կից լիազորների ինստիտուտը։

Կոոպերատիվի աշխատանքը պետք է այնպես կառուցել, վոր ամեն մի փայտեր կարողանա պատշաճ աշխատանք գտնել այնտեղ իր համար։ Որինակ, փայտերի վերջին կամպանիայի ժամանակ նոր անդամներ գրավող հանձնաժողովները և կոոպերատիվի ավագները հսկայական աշխատանք են կատարել գյուղացիությունը կոոպերացնելու և սպառողական ընկերությունների սեփական միջոցները մեծացնելու գործում։ Նրանք ուժեղացնում ու ամրապնդում են նույնպես կոոպերատիվի կապը գյուղի աշխատավորական մասսաների հետ։ Բոլոր մասսայական կամպանիաները տարվում են այդ հանձնաժողովների գործոն մասնակցությունը։ Նրանք ոգնում են խանութային հանձնաժողովին գտնելու առևտրական տեխնիկայի նոր ձևեր, յերևան են բերում փայտերերի առանձին խմբերի կարիքներն ու պահանջները։ Նրանք շատ բան են արել այնպիսի հարվածային խնդիրներ կատարելու վերաբերմամբ, ինչպես հացամթերումներն են, պետական ու գյուղացիական փոխառությունների տարածումը, չվճարված փայտերի գանձումը և այլն։

Կոոպերատիվներից մի քանիսում նոր անդամներ գրավող հանձնաժողովներն ու կոոպերատիվի ավագները մրցության առաջին սկսողներն են հանդիսացել։

կարելի յեր այս ակտիվիստների ձեռներեց աշխատանքի բազմաթիվ որինականեր բերել գյուղացիական մասսաներին կոոպերացիայի շուրջը համախմբելու, կոոպերատիվների տնտեսական ամրապնդման գործերի վերաբերյալ: Այսպես կոչված «կոոպերատիվի ավագները» մանեն գալիս տները, ագիտացիա մղելով ու միաժամանակ՝ փայերի կապիտալը հավաքելով: Նրանք հավաքում են հանգստացող գյուղացիներին և զրույց են անում նրանց հետ «կոոպերացիայի ոգտակարության» և մասնավոր առևտրի վնասակարության մասին: Նրանք ընդունում են ավանսներ՝ ապրանքներ գնելու համար, համոզում են գումարներ մտցնել կոոպերացիայի մեջ, աշակցում են աշխատանքի բարելավման ու եժանացման, ոգնում են ունկնդիրներ հավաքելու կոոպերատիվում կազմակերպված զրույցներին և այլն: Կոոպերատիվի հասարակայնության այս ձևը — դա փայատերերի հենարանն է լավ կոոպրատիվի համար տարվող պայքարում: Դրան պետք է ամեն կերպ աջակցել ու ամրապնդել, այն ժամանակ և խանութի աշխատանքը լավ կգնա, և փայատիրական կապիտալը ժամանակին կհավաքվի, և ավանսներն ու գումարները գործի մեջ կըաշվեն հաջողությամբ:

Գյուղական պայմաններում առանձնապես կարեւոր նշանակութուն ունեն գյուղխորհուրդներին կից կոոպերատիվ սեկցիաները: Նրանք հսկայական ծառայութուն են մատուցում կոոպերացիային: Փայատերերից լիմանք իրենց աշխատանքի շնորհիվ ավելի մոտ են կանգնած գյուղխորհուրդներին: Այդ պատճառով ել նրանց համար ավելի հեշտ է աշխատել այդ սեկցիաներում:

Գյուղական սպառողական ընկերություններից մի քանիսը փայատերերի ակտիվը լավ ոգտագործել են նաև գյուղի հասարակական կազմակերպությունների մեջ, ուղարկելով վորպես կոոպերացիայի լիագորներ խրճիթ-ընթերցարանը, կոմյերիտմիության բժիշկը, փոխադարձ ոգնության կոմիտեները, գեղջկուհիների պատգամավորական ժողովները, բատրակների կոմիտեները, և այլն: Լիագորները կանոնավորում են այդ կազմակերպությունների կապը սպառողական ընկերության հետ, նրանցից նոր անդամներ են ներգրավում, կոոպերատիվի շրջանառության մեջ են ըաշում այդ կազմակերպությանների ադատ գումարները և այլն:

Հետաքրքիր փորձ են կատարել գյուղկոոպներից մի քանիսը: Նրանք մասսայական կոնտրոլ են կազմակերպել վերահսկիչ հանձնաժողովների միջոցով: Փոքր կոոպերատիվում՝ մի հատիկ խանութի վերահսկողություն իրականացնելը դժվար է: Գործը դժվար է բազմախանութ կոոպերատիվում, վորտեղ հաճախ խանութները տասնյակ վերստերով հեռու յեն գտնվում կենտրոնից, վարչության կարգադրությունները հեշտությամբ կարող են խախտվել, աշայուրջ հսկողության բացակայության դեպքում բուն կարող են գնել վատնումներն, գեղծումներն ու անտնտեսավարությունը: Իսկ խանութային հանձնաժողովները ամեն ժամանակ չեն կարող հետևել այս բոլորին:

Քաղաքներում, կոոպերատիվի ձեռնարկների վերահսկման գործի մեջ են ըաշված փայատերական մասսաները: Նրանց մասնակցությունն արտահայտվում է կոնտրոլային գնումների ու մասսայական

ստուգումների միջոցով: Աշխատանքի այս ձևերը պետք է մտցնեն և գյուղական կոոպերատիվները:

Կոնտրոլային գնումները կարելի չե կազմակերպել առաջին հերթին գյուղի կոոպերատիվի ակտիվի ուժերով: 2—3 հոգուց կազմված հանձնաժողովը գալիս է խանութ իբրև սովորական գնորդներ: Հարկավոր է առաջուց կազմել այն ապրանքների ցուցակը, վոր նրանք պետք է գնեն: Գնումները կատարելով, նրանք հաշվի յեն առնում վաճառողի աշխատանքի բոլոր մասնաամասնությունները: Գնումները վերջացնելուց հետո պետք է արձանագրություն կազմել: Արձանագրությունը կազմելիս կարելի չե հրավիրել մագազինի վարիչին: Արձանագրության մեջ պետք է նշել, ի՞նչ քան ժամանակ է վատնվել հերթում կանգնած միջոցին, ի՞նչ քան է տևել ապրանք բաց թողնելը, ի՞նչ վորակի ապրանք է, ի՞նչպես է փաթաթվում, ապրանքի գինը (ինչքանով է բաց թողնված և ինչ արժե ըստ պրեյսիււրանտի), ուղիղ է հաշված ապրանքը, նրա քաշը (ավել—պակաս կշռելը):

Այդ գնումների հետևանքով քաղաքային մի շարք կոոպերատիվներում զեղծարարությունների դեպքեր են յերևան հանված. վաճառողներից մի քանիսը դատի յեն յենթարկվել ինքնակամ գներ նշանակելու և, գնորդին չափ ու կշռի մեջ խաբելու համար:

Ավելի ևս հետաքրքիր են մասսայական ստուգումները: Այստեղ, կոոպերատիվի ստուգմանը մասնակցում է իբրեք գնորդ-սպառողների ամբողջ մասսան: Այս ստուգումները մեծ հուշակ են ստանում քաղաքներում և դրանց մասնակցում են լրագրերը:

Ստուգումը պետք է կազմել հետևյալ ձևով:

Վաղորդը հայտարարվում է, վոր այսինչ ժամանակ, այսինչ խանութին կից տեղի կունենա այդ խանութի գնորդների ժողովը: Վարիչն այդ ժողովում մի կարճ զեկուցում է անում խանութի աշխատանքի մասին: Հետո հավաքվածներին առաջարկվում է խոսել խանութի աշխատանքի մասին: Սպասողների յելույթները ամենահարուստ նյութեր են տալիս, յերևան են հանվում խանութի թերությունները, ցուցմունքներ են տրվում ինչպես բավարարել գնորդին, յերբեմն զեղծարարության հետքեր են բացվում: Այդ նույն ժողովն իր միջից ընտրում է մի հատուկ հանձնաժողով, վորը մեկ-յերկու որվա ընթացքում ստուգում է խանութի աշխատանքը և այն հայտարարությունները, վոր արվել էյին ժողովում:

Թե հանձնաժողովը և թե ժողովը նյութ են տալիս վարչություն ձեռքը, վորը հարկավոր է ոգտագործել ինչպես հարկն է: Առաջին հերթին պետք է վերացնել թերությունները, հետո անցնել հանձնարարված միջոցների կիրառման: Վարչությունը պետք է բոլորին հաղորդի ստուգման հետևանքների և այն միջոցների մասին, վոր ինքը ձեռք է առել հիշված թերություններն ուղղելու համար: Սպառողը պետք է համոզվի, վոր նրան լսում են և հաշվի յեն առնում նրա ցանկությունները: Յեթե վորևե բան չի կարելի իրականացնել, պետք է կարգին բացատրել, թե ինչու անհնար է այդ:

Կոնտրոլային գնումներից ու ստուգումներից հետո ապարատը կարգի կընկնի և կսկսի ավելի լավ աշխատել, իսկ սպառողն էլ վստահությամբ կվերաբերվի կոոպերատիվին,—նա կզգա, վոր այստեղ ինքն էլ մասնակցություն ունի:

Մեծ նշանակութիւն ունի կոոպերացիայի շեֆու-
թիւնը և գյուղական ու կոլտնտեսական սպառողա-
կան ընկերութիւնների կապը գյուղում աշխատող
բանվորական բրիգադների հետ: Այդ կազմակերպու-
թիւնների միջոցով բանվոր դասակարգը կոոպերացիայի
շինարարութեան իր փորձը տալիս է գյուղի բատրա-
կութեան և չքավորա-միջակային մասսաներին: Ամեն մի
փայտեր ամուր կապ պետք է պահպանի կոոպերա-
ցիայի մասսայորեն աշխատող որգանների հետ, վոր-
պեսզի ուղիղ ձևով կանոնավորվի ամբողջ սպառկողայի
աշխատանքը:

Քաղաքային բանվորական և համատարած կուեկ-
տիվացման շրջանների բազմախնուլ կոոպերատիվ-
ներում, վորպես կանոն, մասսայական ստուգումը
հիմնականում իրականացնում են խանութային հանձ-
նաժողովները: Բայց այդ ձևի փորձը ցույց է տվել,
վոր խանութային հանձնաժողովները ամեն ժամանակ
չեն կանգնած լինում իրենց դրութեան բարձրութեան
վրա: Դուրս է գալիս, վոր խանութային հանձնաժողով-
ների ահագին մասը (ինչպես տեղի յե ունեցել այդ
իվանով-Վոդնեսենսկում, Ուրալում, Ուկրաինայում),
զոգովում են կոոպերատիվի ապարատների հետ, նրանց
հավելյալ մի մասն են դառնում: Խանութային հանձ-
նաժողովներից շատերը ծածկում են մագազինների
ու խանութների բացերը, սաստիկ պաշտպանում են
վարչութեան անդամներին, վորոնք մեղավոր են այս կամ
այն հանցանքների մեջ, վորովհետև իրենք ել մաս-
նակից են այդ հանցանքին: Այս բոլոր թերութիւն-
ները բաց են արել բանվորական բրիգադները, վո-
րոնք, ինչպես հարկն է, քաղաքներում ձեռնարկել

են կոոպերացիայի վերահսկողութեան գործը տա-
նելուն: Բրիգադներն արդեն կարողացել են չափա-
զանց շատ բան անել քաղաքային կոոպերացիան առող-
ջացնելու համար: Կոլտնտեսութիւնների և գյուղական
կոոպերացիայի փայտերերը համարձակ կերպով կա-
րող են գործ դնել բանվորական բրիգադների աշխա-
տանքի փորձը:

Փայտերերի ակտիվ այդ նպատակով վերահսկիչ
խմբերի համար իր միջից շուկում է ամենից համար-
ձակ և դասակարգորեն կոփած ընկերներին: Այդ
խմբերի մեջ ներկայացուցիչներ են մտնում կուսակ-
ցական, խորհրդային, արհմիութենական կազմակեր-
պութիւններից, գյուղական և կոլտնտեսային ինտե-
լիգենցիայից, կանանցից ու յերիտասարդութիւնից,
և այդպիսով կազմվում է մի քանի բրիգադ: Բրիգադ-
ներից մեկը ստուգում է, որինակ, ինչ է արել կոո-
պերատիվը գներն իջեցնելու համար, մյուսը ստուգում
է ճիշտ է արդյոք կատարված փայտերերի մատա-
կարարումը, յերրորդը պայքարում է բյուրոկրատիզմի
դեմ և սոցմրցութեան ու ինքնաքննադատութեան գար-
գացման համար, չորրորդն ստուգում է վաճառողների
աշխատանքը, հինգերորդը—տնտեսական և կուլտ-կեն-
ցաղային ու մասսայական աշխատանքի ծրագրերի
կենսագործումը և այլն:

Այդպիսի վերահսկողութիւն անշուշտ մեծ արդ-
յունքներ կտա, վորովհետև դա վոչ թե հենց այնպես
կատարված մի վերահսկողութիւն է, այլ կոոպերատիվի
աշխատանքի վորոշ շրջանների վորոշակի միկոնտրոլ:

Բրիգադներն իրենց աշխատանքի բոլոր ժամանակն
մշտական կապ են պահպանում փայտերերի, չքա-

վորական խմբերի և ուրիշ կազմակերպությունների հետ, լսում են նրանց նկատողությունները, կապ են պահպանում պատի թերթերի հետ և հետո, փայտաբերքի ժողովի առաջ հաշիվ են տալիս իրենց աշխատանքի՝ իրենց ստուգման հետևանքների մասին, վորոշումն են հանում սպառողական ընկերության աշխատանքի բարելավման մասին:

Բրիգադների կազմը բազմամարդ չպետք է լինի. — վոչ ավելի 3—5 մարդ:

Ինքնըստինքյան հասկանալի չե, կոոպերատիվի հասարակայնությունը սահմանափակել միայն հանձնաժողովներով չի կարելի: Յեթե սպառողական ընկերություն վարչությունը կյանքի մեջ կիրառի միայն այն, ինչ հարկավոր կհամարի հանձնաժողովներում կազմակերպված բայց մասսաների հետ չկապված գյուղացիություն մի մասը, այդ դեռ չի նշանակում, թե նա իսկական կոոպերատիվ հասարակայնություն է ստեղծում: Այդ պատճառով այս կազմակերպությունների հաշվետվությունն ու աշխատանքի ստուգումը փայտաբերքի ամբողջ մասսայի աչքի առաջ՝ առաջին տեղը պետք է բռնի կոոպերատիվի աշխատանքում:

Փայտաբերքի ու սպառողների առաջ հաշիվ տալու համար պետք է խնամքով պատրաստվել: Հիմնական նպատակը խորհրդակցությունների, վորտեղ հաշիվ է տալիս ակտիվ իր աշխատանքի մասին, — դա փայտաբերքի լայն մասսաներին կոոպերատիվի աշխատանքի մեջ ներգրավելն է: Այդ պատճառով անհրաժեշտ է նախապես լսել ամեն մի հանձնաժողովի, ասեն մի սեկցիայի, ամեն մի կոոպկազմակերպիչի, պրակտիկանսի ու բրիգադի աշխատանքի արդյունքի մասին

(ակտիվի խորհրդակցություն մեջ): Հաշվետվությունը, վոր անց է կենում կոոպերատիվի քննադատության կրակի միջով, անկասկած ավելի ճշտորեն և ամբողջովին կարտացոլի ակտիվի այս կամ այն խմբի կատարած աշխատանքը, և դրա համար ել ավելի ուժեղ կշահագրգռի փայտաբերքի մասսաներին:

Սակայն, միայն հաշվետու գեկուցումը լսելու համար չի հավաքվում փայտաբերքի ակտիվը: Չե՞ վոր կոոպերատիվի ակտիվը ոգնական է հանդիսանում սպառողական ընկերություն վարչությանն ու կոոպերատիվի ապարատին կոոպերացիայի բազմազան խնդիրներն անցկացնելու գործում: Հաշվետու վերընտրա-կան կամպանիան, կոոպերացումը, փայտի հավաքելը, մասագեղաբանությունից գումարներ մեջ քաշելը, մասսայական կոոպլուսավորություն աշխատանքի զարգացումը, գյուղացի փայտաբերքին հնարավոր չափով լիովին ու արդարացի կերպով ծառայելու կանոնավորումը, հացամթերումների հարցերը, առևտրական աշխատանքի ու տեխնիկայի ռացիոնալացումը, գների իջեցումը և այլն — անհա խնդիրներ, վորոնց մոտից թեթևակի անցնել չի կարող ակտիվ փայտաբերք: Իսկ յերբ դա այդպես է, այդ դեպքում այն բոլոր հարցերը, վորոնք կապված են հիշված խնդիրների հետ, պետք է խորհվեն սպառողական վարչության կողմից փայտաբերքի ակտիվի հետ միասին: Ակտիվի արտադրական խորհրդակցություն ընկերությանն ու ստուգվում, ուղղվում, լրացվում են վարչության՝ այս կամ այն խնդրի, այս կամ այն կամպանիայի վերա-

բերյալ ձեռնարկած միջոցները: Ինքնա-
քննադատության, կոոպերատիվի ընթացիկ աշխա-
տանքի ուշադիր հսկողության հարցերին առաջին տեղը
պետք է տալ ակտիվի խորհրդակցությունների ժա-
մանակ:

Փայտերերի ակտիվի խորհրդակցու-
թյունները չպետք է «դուստալ» լինեն: Դրանց
մասին իր ժամանակին ծանուցվում է փայտերերին,
կոչ անելով նրանց՝ խորհրդակցությանը մասնակցելու
համար: Պետք է առանց վերապահության խոստովա-
նել, վոր առանց բոլոր փայտերերին կոոպերացիայի
աշխատանքի մեջ ներգրավելու, դժվար թե սպառու-
ղական կոոպերացիայի աշխատանքը հաջողվի բարե-
լավել, կրճատել, եժանացնել և ամրապնդել:

Ակտիվ փայտերը կկարողանա միջոցներ գտնել
իր ժամանակին յերևան հանելու այս կամ այն թե-
րությունը, այս կամ այն վտանգը: Իսկ յերբ յերևան
է հանված թերությունը, դժվար չի լինիլ և
ընդհանուր ուժերով վերացնել այն: Պետք է
ուղղակի ասել, վոր ամենաարժեքավոր
բանը գյուղացիական ակտիվի աշխատան-
քում — դա կարծիքների մշտական փոխա-
նակությունն է փայտերերի ակտիվի դա-
նազան խմբերի ու լայն մասսաների միջև:

Այն կոոպերատիվներում, վորտեղ ակտիվիստները
մշտապես իրար հետ փոխանակվում են իրենց աշխա-
տանքի փորձերով, մեկ-մեկու ցույց են տալիս աշ-
խատանքի մեջ սպրդած սխալները ու վրիպում-
ները, վորտեղ մշտական կապ կա մյուս փայտե-
րերի հետ — կոոպերատիվը ամենաուժեղ ոգնական է

հանդիսանում սպառողական ընկերությունների գործ-
նական աշխատանքի մեջ:

Սպառողական բազմախանութ խոշոր ընկերու-
թյուններին կից լավ կլինի կոոպերատիվի ակտիվ,
կոնֆերենցիաներ կազմակերպել, դնելով այնտեղ այն
հարցերը, վոր նշված են մշակելու համար, որինակ.
ակտիվի մասնակցությունը սպառողական ընկերու-
թյան հացամթերումների մեջ կամ ազգաբնակչության
ունեցած ապրանքային պահանջը: Բացի դրանից այդ
կոնֆերենցիաներում անպատճառ պետք է հաշվետու-
թյուններ ներկայացնել ակտիվի այս կամ այն խմբի
աշխատանքի մասին:

Միայն ակտիվի ու անդամական մաս-
սայի մշտական կապի միջոցով մենք կկա-
րողանանք կառուցել մեր կոոպերատիվ-
ները գյուղում վորպես սոցիալիստական
տնտեսության գործնական դպրոցներ:
Միայն այդ ճանապարհով մենք կկարողա-
նանք կոոպերատիվի շինարարության հիմ-
քում դնել այնպիսի ինքնաքննադատու-
թյուն, վորը կբարձրացնի կոոպերացված
ազգաբնակչության կուլտուրականությունը
և կամրապնդի նրա ուժերը սոցիալիզմի
հաղթանակի համար՝ դասակարգային թշնա-
մու հետ մղվող պայքարում,

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ ՊԱՏԻ ԹԵՐԹԻՆ

Փայտերերը պետք է հիշեն կոոպերատիվի հա-
սարակայնության ելի մի ձևի մասին — պատի թերթերի,
մեծ թերթերի և ժուռնալների մասին: Ցերբ գյուղ-

թղթակից-փայտերը թերթերի միջոցով մերկացնում է կոոպերացիայի այս կամ այն գործիչին, այս կամ այն ֆնասարարին ու կուլակին, լուսաբանում է գործերի վատ դրությունը կոոպերատիվում, կոոպերատիվի առևտրի մեջ, յերբ նա այդ դեպքում ձեռք ու միջոցներ է առաջարկում կոոպերատիվում գոյություն ունեցող անկարգությունն ու զեղծարարությունը վերացնելու համար,— դրանով գյուղթղթակից ընդնդնում կոոպերատիվի կազմակերպիչ, հասարակական գործիչ, սոցիալիզմի կառուցողը գյուղում:

Վորտեղ պատի թերթ գոյություն ունի, փայտերերը պետք է աշխատեն, վորպեսզի կոոպերատիվի աշխատանքը լուսաբանելու համար մի վորոշ անկյուն հատկացվի լրագրի մեջ: Զարգացնել գործուն ինքնաշնորհատությունը՝ կոոպերատիվի հիմնական հիվանդությունները պատի թերթում պարզաբանելու միջոցով, — դա վոչ միայն կոոպերատիվի ակտիվ գործը, այլ և ամեն մի գիտակից փայտերը պարտականությունն է:

Այսպիսի հարցեր կարող են լուսաբանվել պատի թերթերում, ինչպես որինակ, փայտերերի կտրված լինելը իրենց կոոպերատիվի աշխատանքից ու կյանքից, փայտերական կապիտալի վատ գանձումը, չարամտություն չվճարողների հարցը, փոխառությունների ու ավանդների մասին, տեղական կազմակերպությունների ու հիմնարկությունների թույլ մասնակցությունը սպառողական ընկերություն աշխատանքում, սոցմրցության ընթացքի մասին, ազգաբնակչության չքավորական խավերի թմրած լինելու մասին և այլն և այլն: Թերթերի միջոցով այս հարցերը գյուղացիական ու

սարակայնության դատի առաջ դնելը՝ մեծ ոգուշկարող է տալ սպառողական ընկերության գործիչներին:

Պատի թերթի ոգնությամբ կարելի չէ վերացնել վոչ միայն կոոպերատիվի կտրված լինելը փայտերերի մասնայից, այլ և փայտերերի մասնայի ու դեռ չկոոպերացված ազգաբնակչության իրարուց խորթանալը:

Սպառողական ընկերությունների հաշվետու-վերնտրական կամպանիան գյուղթղթակիցների համար մարտական մի փորձ է հանդիսանում խորհրդայնի կոոպերացիայի պայքարում: Այս դեպքում գյուղթղթակիցները սերտ կապ պետք է պահպանեն կուսակցական, խորհրդային և գյուղի մյուս կազմակերպությունների հետ ու վոչ մի ժամանակ չփակվեն իրենց խմբակի մեջ:

Գյուղթղթակիցների խմբակի ժողովը պետք է ծրագիր մշակի հաշվետու-վերնտրական կամպանիայում իրենց ունենալիք մասնակցության մասին:

Գյուղթղթակիցները, վորպես առաջավոր հասարակական գործիչներ, պետք է որինակելի փայտերեր լինեն և ամուր կանգնեն կուլակների դեմ՝ չքավորության ու միջակների համար: Գյուղթղթակից փայտերերի պարտականությունն է ոգնել չքավորությանը կուլակների դեմ մղվող պայքարում: Զբաղորդության ու միջակների բոլոր գանգատներն ու առաջարկներն անմիջակների բոլոր գանգատներն ու առաջարկներն անհրաժեշտ է վերցնել ամենախիտ հաշվառման, վորպեսզի նրանց բավարարեն ու կատարելը հնարավոր լինի:

ՄԱՍՆԱԿՑԻՐ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻՆ ՍՈՎՈՐԻՐ
ԿԱՌԱՎԱՐԵԼ ԿՈՈՊԵՐԱՏԻՎԸ

Լենինը կոոպերացիայի մասին գրած իր հոդվածում ասում է. «Իսկապես ասած, մեզ «միայն» մի բան է

մնացել,— մեր ազգաբնակչությանը այնքան քաղաքակիրթ դարձնել, վոր նա հասկանա կոռուբերացիայում գլխավին մասնակցելու բոլոր շահը և կանոնավորի այդ մասնակցությունը: «Միայն» ա՛յս: Ուրիշ վոչ մի իմաստություն հարկավոր չե մեզ սոցիալիզմին անցնելու համար: Բայց վորպեսզի կարողանանք կատարել այդ «միայնը», հարկավոր ե ամբողջ մի հեղաշրջում, ժողովրդական բոլոր մասսայի կուլտուրական զարգացման ամբողջ մի շրջան»...

Այն խնդիրը, վոր մեր առաջ ե դրել աշխատավորների մեծ ուսուցիչը, պարզ ե: Դա կայանում ե նրանում, վոր կանոնավորենք ու ամրապնդենք կուլտուրիստական աշխատանքը, վորպեսզի սովորենք պահպան կանգնել այդ շինարարության, կարողանանք գտնել ամեն մի վրիպում այդ կառուցման մեջ և ժամանակին նախազգուշացնենք փաստակար սկզբնավորությունների փաստակար հետևանքները:

Առանձնապես կարևոր ե սպառնալի կուլտուրիստական աշխատանքը կուլտեստություններում:

Կենտկոմի նոյեմբերյան պլենումն ասում ե. «Կուլտեստությունների շինարարությունն անկարելի յե առանց կուլտեստությունների ազգաբնակչության կուլտուրական ուժեղ բարձրացման: Խորհրդային որգանները, հենց ինքը՝ կուլտեստության սիստեմը, գյուղատնտեսական սպառողական կոոպերացիան և խորհրդային ամբողջ հասարակայնութունը, լայն աշխատանք պետք ե ծավալեն կուլտեստական ազգաբնակչության կուլտուրական կարիքներին ծառայելու համար, և առաջին հերթին՝ դա խոշոր կուլտեստություններում ու համատարած կուլեկտիվացման շրջաններում: Ան-

գրագիտության վերացման ընկերությունների, գրադարանային գործի, կուլտեստական կուրսերի և հեռակա (զառնի) ուսուցման զանազան ձևերի գործնեյության ուժեղացումը, յերեխաներին ավելի մեծ չափերով դպրոցական ցանցի մեջ առնելը, կուլտուրական ու քաղաքական աշխատանքի զարգացումը կանանց շրջանում, գյուղացիական յերիտասարդության դպրոցների լայն ծավալումը, գյուղատնտեսական գիտությունների լայն տարածումը, կուլտեստական ազգաբնակչության սոցիալ-կենցաղային կարիքների ծառայության բարելավումը՝ առանձնապես կանանց մեջ (մսուրների կազմակերպում, հասարակական սնունդ և այլն) — այս բոլորը անհրաժեշտ պայմաններ են հանդիսանում կուլտեստական շինարարության հաջող զարգացման համար: Առանձնապես կարևոր ե կուլտուրական կենտրոնների ստեղծումը գյուղերից դուրս մեքենատրակտորային կայաններին կից: Այս աշխատանքում ամենաակտիվ մասնակցություն պետք ե ցույց տա սպառնալի:

Այնտեղ, վորտեղ տգետ ե ազգաբնակչությունը, վորտեղ վոչ մի կուլտուր-կրթական աշխատանք չի տարվում, — այնտեղ չի կարող լինել և վոչ մի գործոն ինքնաքննադատություն:

Պատահում ե, վոր գյուղի խրճիթ-ընթերցարանը այնքան ել վատ չի տանում հասակավոր գյուղացիության կրթական աշխատանքը: Նա ծանոթացնում ե գյուղի ազգաբնակչությանը Վ. Ի. Լենինի ուսմունքի, հետ, Խորհրդային իշխանության աշխատանքի հետ, ոգնում ե գյուղացիությանը կանոնավորելու գյուղական տնտեսությունը, տանում ե այդ տնտեսությունը

դեպի կոլեկտիվացում և կապիտալիստական տարրեր վոչնչացում նրա մեջ, կռվում և սնահավատությունները ու անգրագիտության դեմ, այսինքն՝ պայքար և տանում գյուղի տգիտության դեմ: Բայց յերբեմն և ամենալավ խրճիթ-ընթերցարանն ել մոռանում և սպառողական կոոպերացիայի մասին:

Ավելի վատ և, յերբ կոոպերատիվում նստած են լինում մարդիկ, վորոնք իրենց պարտականությունը չեն համարում կրթական աշխատանք վարելու փայտերերի շրջանում: Կոոպերատիվի այն փողերը, վորոնք հատկացված են լինում կուլտուրական կարիքների համար, խրճիթ-ընթերցարանը ծախսում և վոչ հատկացրած նպատակով, այսինքն ծախսվում են վոչ թե փայտերերին կոոպերատիվի գործը սովորեցնելու վրա, այլ այնպիսի բաների վրա, վորոնք վոչ մի առնչություն չունեն կոոպերացիայի հետ:

Ժամանակ և վերջ տալ այդպիսի անկանոնություններին: Պետք և զարգացնել, ամրապնդել կուլտ-կրթական աշխատանքը:

Ինքնաքննադատությունը կանոնավորելու համար լավ կլինի կազմակերպել ընտանեկան յերեկոներ, կոոպերացիայի մասին հարց ու պատասխանի ձևով: Իսկապես, վերցնենք թեկուզ հենց հաշվետու-վերընտրական կամպանիան: Զի կարելի միթե հարց ու պատասխանի յերեկո նվիրել հատկապես դրան: Այստեղ լայն դաշտ և բացվում սրախոսության ու սրամտության համար: Յերեկոն հետաքրքիր տանելու համար պետք և վաղորոք նախապատրաստվել դրա համար: Լավ կլինի յեթե գրագետ փայտերը կարդա կոոպերատիվի մասին յեղած մի գիրք կամ Ժուռնալ, իսկ

անգրագետը կոոպերացիայի մասին գրուցե վորևէ լավ գրագետ ակտիվիստի հետ՝ պատրաստվելու համար:

Սպառողական ընկերության աշխատանքի թերություններից մի քանիսը հայտնի յեն լինում մարդկանց մի փոքր շրջանի միայն: Չափազանց ոգտակար և խրատական կլինի գրավել դրանց այդ յերեկոներին, և խրատական կլինի գրավել դրանց այդ յերեկոներին, փայտերերի ու սպառողների լայն շրջանում հարցը քննելու համար: Վերջում, սպառողական ընկերության վարչությանը կարելի յե քննված հարցերի վերաբերյալ մի շարք գործնական առաջարկներ, խորհուրդներ ու ցուցմունքներ տալ այն մասին, թե ինչ-հուրդներ ու ցուցմունքներ տալ այն մասին, թե ինչպես վերացնել թերությունները: Նայելով գյուղական պայմաններին, հարց ու պատասխանի յերեկոն կարելի յե փոխարինել «յերեկույթով»:

Յերեկույթը ավելի լավ և կազմակերպել վորոշ առաջարկություն դնելով մասնակցողների առաջ, որի-նակ, յուրանքաշյուր փայտեր պետք և մի վորևէ բան ասի կոոպերացիայի մասին, և կամ թե՛ ինչ պետք և իմանա կոոպերատիվը՝ տեղական կուլակության դեմ ավելի հաջող պայքար վարելու համար և այլն:

Վոչ պակաս կարևոր նշանակություն ունին ագիտ-դատերը, կոոպերացված ազգաբնակչության մեջ ինքնագործնեյությունն ու ինքնաքննադատությունը զարգացնելու համար:

Ագիտ-դատը — ագիտացիայի նոր ձև և: Այսպիսի դատերը՝ ինչպես են, որինակ, «վատ անդամ-փայտիրոջ դատը», «խանութային հանձնաժողովի դատը» և այլն, կամ «հացի ավելցուկներ թագցնողի դատը» և այլն, փայտերերի շրջանում անկասկած մեծ հետաքրքրություն կառաջացնեն: Յեթե մեղադրական ձառը,

պաշտպանների ու մեղադրվողների ճառերը վերցված լինեն հենց սպառողական ընկերությունների իրական կյանքից, պատկերացնեն փայտափրօջ ու կոոպերատիվի մեջ յեղած փոխհարաբերություններից բնորոշ մոմենտներ, և այն պայքարը, վոր միջակի հետ միացած վարում է չքավորությունը՝ թույլ չտալու, վոր կուլակությունը ազդեցություն ունենա կոոպերատիվի վրա, — ճառերի այսպիսի բովանդակությունն անկասկած կհետաքրքրե ագիտ-դատին մասնակցողներին:

Վերջին ժամանակները սպառողական ընկերությունների մեջ սկսել է ոգտագործվել կենդանի թերթը, վորպես ինքնաքննադատություն մի ձև: Կենդանի թերթն ավելի լավ է կիրառել այն դեպքերում, յերբ վորևէ հաշվետվական հիմք ունեցող մի շտապ յեկույթ է պահանջվում: Առանձնապես հարկավոր է խնամքով դնել թերթի մերկացումներ անող մասը, վորպեսզի հասարակ փնթիփնթոցի ձև չստանա այդ մերկացումը: Կենդանի թերթի միջոցով հարմար է ծաղրել կոոպերացիայի խոշոր ու մանր թերությունները, — վաճառողների կոպտությունը, գնորդներին չափ ու կշռի մեջ խաբելը, խանութային հանձնաժողովի անփութ անդամների քնեածությունը, անմիտ հրահրոցը մագազինում և այլն: Կենդանի թերթով ամենից հեշտ է խայտառակել հացի ավելցուկներ թագցնողներին, նրան, ով ծախծխում է անասունները, փչացնում է գյուղատնտեսական ինվենտարը, ընդիմանում է անձեռնմխելի ֆոնդերի սերմերը հավաքելուն և չքավորության համար պարենավորման միջոցներ ստեղծելուն, կոոպերատիվի փայաբաժինները և ուրիշ պարտքերը չարամտորեն չվճարողներին:

Բայց կենդանի թերթը լավ ընդունելություն կգտնի այն ժամանակ միայն, յերբ ծաղրի յենթարկված կոոպերատիվի այս կամ այն թերությունը կուղղվի: Փայտերերը, ինչ ուզում է լինի, պետք է աշխատեն հասնել դրան կոոպ-կրթական հանձնաժողովի միջոցով:

Վ. Ի. Լենինը նույն «կոոպերացիայի մասին» գրքույկում ասում է. «Մի յերկրում, վորտեղ գիրքն ու թերթը չեն ոգտվում քաղաքացիական իրավունքներով, սոցիալիզմ լինել չի կարող»: Վոր հենց կոոպերացիան պետք է ձեռք առնի գիրք տարածելու գործը թե քաղաքում և թե գյուղում, մանավանդ վերջինում, — այդ վկայում են կուսհամագումարների ու Յենտրոսոյուզի լիագործների ժողովների բազմաթիվ վորոշումները: Սակայն տեղերում մինչև այժմ չի հաջողվել ամբողջովին կոտրել մեր կոոպերատորների՝ դեպի գրավաճառման հարցն ունեցած դանդաղ կոտուլթյունը: Պետք է պահանջել սպառողական ընկերության ղեկավարներից սպառողական կից գրքերի դարակներ կազմակերպելու: Ժողովներում ու կոոպ-անկյուններում, թեյարանում կամ ճաշարանում պետք է կազմակերպել գրքերի ցուցահանդեսներ, յերեկույթներ, գրքի վաճառքի շաբաթներ և գրքույկների ու ժուռնալների բարձրաձայն ընթերցում: Լավ կլինի, յեթե փայտերերը միջոցներ գտնեն կինո և ռադիո ձեռք բերելու համար: Այն, ինչ յերբեմն դժվար է սովորել գրքից, հեշտությունամբ յուրացնվում է կինոյի ու ռադիոյի միջոցով:

Կոոպերատիվի շուրջը հասարակայնություն ստեղծելու միջոցներից մեկը կամպանիաներն են:

Փայտերը պետք է նախապատրաստական վորոշ աշխատանք կատարի իրենց ընդհանուր ժողովից առաջ. դրա համար նա նախապես պետք է ծանոթանա սպառկողի գրասենյակում այն զեկուցումների հետ, վոր պատրաստում է վարչությունը ժողովի համար, ծանոթանա կոոպերատիվի իրական դրության, նկատողության առնի վարչության, վերաստուգիչ ու խանութային հանձնաժողովների և չքավորական խմբերի աշխատանքներում յեղած զանցառությունները: Դրանից հետո նա կկարողանա դուրս գալ ժողովում՝ լավ սպառազինված գործոն ինքնաքննադատությունով ու պրակտիկ առաջարկներով:

Առանձնապես կարևոր է հանդես գալը հաշվետու-վերջնադարձական տարեկան ժողովներում: Հարկավոր է դրա համար նախորոք խոսել փայտերերի զանազան խմբերի հետ, իմանալ նրանց պահանջներն ու տրամադրությունները, վորոշել, թե փայտերը ո՞ւմ կուղեյին տեսնել ընտրովի պաշտոններում—այս բոլորը հաշվի առնել և առաջարկել նրանց թեկնածությունները քննության դնելու համակուսի (բ) տեղական բջիջի, փայտերերի ակտիվի ու չքավորական խմբերի ժողովներում:

Ամեն տարի մենք տոնում ենք Կոոպերացիայի Միջազգային Որը, վորը տոնվում է Վենիսիդմի դրոշի տակ, վորպես համերաշխության նշան ամբողջ աշխարհի աշխատավորության հետ: Այդ որը մենք ցուցադրում ենք կոոպերացիայի նվաճումները պրոլետարական դիկտատուրայի պայմաններում: Խորհրդային կոոպերացիան քննադատելով իր աշխատանքը, առանց ծածկելու իր շինարարության թերություններն ու

ախալները, ամբողջ աշխարհի հեղափոխական կոոպերատիվների հետ միասին կոչ է անում Արևմուտքի և Արևելքի աշխատավոր մասսաներին տապալելու բուրժուական տիրապետությունը: Վոչ մի աշխատավոր գյուղացի չպետք է խուսափի այդ որվա տոնակատարությունից: Անդամ-փայտերերն այդ որը պետք է կազմակերպեն կոոպերատիվի աշխատանքի լայն քննադատություն, յերևան հանեն իրենց աշխատանքի բոլոր բացերը, բոլոր թույլ կողմերը, վորպեսզի հիմնվելով մասսայական ինքնաքննադատության վրա, կոոպերացիայի հետագա շինարարության ու ամրապնդման ուղիները նշեն:

Հենց տոնի որը, ինչպես նաև հետևյալ որը բոլոր փայտերերը պետք է գնան մասսայական ժողովներ, շքերթներ, միտինգներ, գյուղական ժողովներ, մրցություն կազմակերպեն փայտերերի մեջ, թե ով ամենից լավ կտանի կոոպերատիվի այս կամ այն ձևի աշխատանքը, և մրցություն կազմակերպեն կոոպերատիվի գործնեյության այս կամ այն մասը բարելավելու համար: Լավ կոոպերատիվը պետք է քարշ տա յետևից յետամնաց կոոպերատիվին: Պետք է զբաղի յետևյալ կոոպերացիայի ձեռնարկներում միջանցուկ բրիգադներ կազմակերպելու հարցերով և հաշվառման վերցնել ձեռներեց փայտերերի առաջարկները՝ կոոպերատիվի շինարարության մեջ ամենալայն մասսաներին ներգրավելու վերաբերմամբ:

ԱՄՓՈՓՈՒՄՆ

Յեվ այսպես, մենք կոոպերատիվի աշխատանքի բարելավման ու նրա ուժի ամրապնդման կհասնենք

միայն այն ժամանակ, յերբ լայնորեն կծավալվի կոոպերատիվի մասսայական աշխատանքը: Մասսայական աշխատանքի միջոցով կոոպերացիան կամրապնդի իր նշանակութունը վորպես մասսաների կազմակերպիչի՝ ինչպես կոլտնտեսությունների, նույնպես և կոոպերացիայի կառավարման ու վերահսկման գործում:

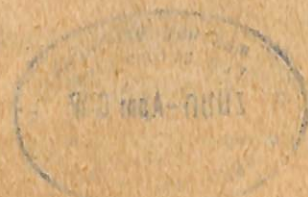
Մասսայական աշխատանքի միջոցով մենք կկարողանանք ճնշել կուլակության դիմադրությունը և բոլոր նրանց, ովքեր ձգտում են կանգնեցնել սոցիալիզմի զարգացումը: Վերջին ժամանակները կոոպերացիայում թարախակալած պալարները բացվում են մասսաների մասնակցությամբ: Դա ցույց է տալիս, վոր սառույցը շարժվել է, վոր մասսայական աշխատանքն սկսել է պտուղներ տալ:

Ինքնաքննադատությունը, վոր ծավալվում է կոոպերատիվի սիստեմով, կոոպերատորներին հրել է դեպի տնտեսական ու մասսայական աշխատանքի վերակառուցումը: Կոոպերատիվի ապարատի զտումը ոգտադործվեց մասսաների կողմից կոոպերացիայից դուրս վճռելու ոտար տարրերին — կուլակներին բարյացակամ մարդկանց, ծուլերին, քյալագյոզներին և զանազան գույնի բյուրոկրատներին, վորոնք թերագնահատում են մասսաների՝ կոոպերատիվի աշխատանքում ունեցած մասնակցության նշանակութունը: Այդ հաջողությունը կոոպերացիայի հասարակայնությունը պարտավոր է ամրացնել, լայնացնել պրոլետարական ինքնաքննադատության ծավալուն զարգացման և մասսայական աշխատանքների խորացման միջոցով, և այդ պիտի կատարվի կոոպերացիայի ամենուրյա աշխատանքի ընթացքում:

Հաշվետու ժողովներում կատարած վերահսկողությունից անհրաժեշտ է այժմ անցնել մշտական վերահսկողության՝ կոոպերատիվի մասսայական աշխատանքի միջոցով:

Դրանում է գտնվում մեր յերկրի ինդուստրացման ծրագրերի ու Լենինի կոոպերատիվային պլանի կենսագործման հաջողությունների գրավականը:

Մեր ամենալավ կոոպերատիվների մասսայական աշխատանքի փորձը պետք է ուսումնասիրվի կոոպերացիայի մեր ստորին սիստեմի կողմից և հիմք ծառայի գյուղի նոր շինարարության գործում:

ՔՐՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ինքնաքննադատությունը և սպառողական կոոպերացիայի նոր խնդիրները	3
Ինչպես դառնալ իր կոոպերատիվի գործոն քննադատը և տերը	9
Ուր ուղղել ինքնաքննադատության կրակը	12
Ինքնաքննադատությունը և դասակարգային պայքարը կոոպերացիայում	18
Ոգնիր կոլտոզնիկին, բայց մի մոռացիր և անհատական տնտեսություն ունեցողին	26
Զարգացնենք սոցիալիստական մրցությունը	31
Ամրացնենք փայտեր-միջակի դաշինքը չքավորությունների և բատրակության հետ	34
Հալածանք ինքնաքննադատության համար և պայքար բյուրոկրատիզմի դեմ	39
Ստուգիր կատարումը, ստուգիր կատարողներին	44
Հետևիր գործիչների ընտրությանը	48
Ամրապնդիր մասսայական վերահսկողության որդանները	51
Ուշադրություն պատի թերթին	65
Մասնակցիր աշխատանքին, սովորիր կառավարել կոոպերատիվը	67
Ամփոփում	75

ՆՈՐ ԼՈՒՅՍ ՏԵՍԱՆ

Տ Ա Ն Դ Ի Տ
ԾԱՎԱԼՎԱԾ ՖՐՈՆՏՈՎ
(ԻՆՉ ՎՈՐՈՇԵՑ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ XVI ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ)
Գինը 20 կոպ.

Ն. ԵԼԻԶԱՐՈՎ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ XVI ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ
ԿՈԼԽՈԶԱՅԻՆ ՇԱՐԺՄԱՆ ՅԵՎ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԵԼՔԻ ՄԱՍԻՆ
Գինը 30 կոպ.

Ա. ԽԱՎԻՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ XVI ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ
ՀՆԳԱՄՅԱԿԻ ՅՐԴ ՏԱՐՎԱ ՇԵՄՔԻՆ
Գինը 20 կոպ.

ԲՈՅԱՐՍԿԻՅ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ XVI ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ
ՊՐՈՖՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՄԱՍԻՆ
Գինը 25 կոպ.

ՍՈՔՈԼԵՎ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ XVI ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ
ՍՊԱՌՈՂԱԿԱՆ ԿՈՊՊԵՐԱՑԻԱՅԻ ՄԱՍԻՆ
Գինը 8 կոպ.

ԲԱՆՎՈՐԱԿԱՆ ԿՈՊՊԵՐԱՑԻԱՆ ՄԱՍՍԱՆԵՐԻ
ՀՍԿՈՂՈՒԹՅԱՆ ՏԱԿ
Գինը 30 կոպ.

ՊԱՀԱՆՋԵՑԵՔ

ՄԵՐ ԳՐԱՑՈՒՑԱԿԸ, ՎՈՐ

ՈՒՂԱՐԿՎՈՒՄ Ե ԶՐԻ.

ԴԻՄԵԼ՝ Москва, Никольская, 10.

ЦЕНТРИЗДАТ.

«Ազգային գրադարան»

NL0203210

20 407.

5082

С 31-К
1078
Цена 20 ко
О. П. 6.

Е. КАДЫКОВА
Пайшик, критикуй и
исправляй работу
своего кооператива
(пер. с русск.)

На армянском языке

ЦЕНТРАЛЬНОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО НАРОДОВ СССР
Москва, центр, Никольская, 10